

SLOVENSKI

Izdaja časopisno-izdajniško podjetje SZDL "Naša tiska" / Direktor: Rudi Jančič / Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak / Tiska: tiskarna "Slovo", poročevalca / Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-526 / Uprava: Ljubljana, Tomšičeva 5/II, telefon 23-522 do 23-526 / Oglasi: oddelki: Ljubljana, Kardeljeva ulica 6, telefon 21-596, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-832 / Poštni predal 29 / Tekoči račun Narodne banke 601-143 / Mesečna naročnina 200 din

Poročevallec

Delo komisije za poslovnik zvezne skupščine

Beograd, 7. jan. Včeraj in danes se je nadaljevala razprava o poslovniku zvezne ljudske skupščine. Predvsem so razpravljali o uvodnih določilih, o tajnem ali javnem glasovanju za volitve skupščinskih organov, o dnevnem redu skupnih sej obeh domov in o pravici govora ljudskih poslancev na skupnih sejah.

Po daljši razpravi o uvodnem delu poslovnika, v kateri so sodelovali zlasti Vladimir Dedijer, Zvonko Brkič, Ivo Sunarič in Moša Pijade, niso prišli do enotnega mnenja, nakar je bilo sklenjeno, naj bi V. Dedijer, Z. Brkič, V. Petrovič in V. Garčević kot podkomisija proučili besedilo uvodnega dela in svoj predlog predložili današnji seji. Kmalu so se poslanci, člani komisije za sestavo poslovnika, sporazumeli o določbah poglavja, ki govori o funkcijah predsednika, podpredsednika in tajnika skupščine. Prav tako so sprejeli 5. člen o določbi, da se vse funkcije — predsednik, podpredsednik in tajnik — pišejo z malo začetnico. Dalj časa pa je trajala razprava o načinu volitev predsedstva skupščine in skupščinskih organov.

Moša Pijade je zastopal stališče, da je treba razen tajnih volitev predsednika republike vse ostale funkcije in odbore voliti javno. Poslanec Ivan Regent pa je bil mnenja, naj se prepusti skupščini odločitev, kakšno bo glasovanje, javno ali tajno. Po daljši razpravi so poslanci glasovali za štiri predloge: za predlog, naj bi bilo glasovanje praviloma javno, skupščina pa bi lahko na predlog poslancev sklenila, da bo tajno, je glasovalo 15 poslancev. Za drugi predlog, naj bi bilo glasovanje praviloma javno, skupščina pa bi odločala o javnem, so glasovali 3 poslanci. Za tretji predlog, da skupščina sama odloča, ali bo glasovanje javno ali tajno, je glasovalo 6 poslancev. Za četrti predlog pa, da lahko 20 poslancev odloči o tajnosti glasovanja, je glasoval samo 1 poslanec. Tako ostane torej v predlogu določilo, da je glasovanje praviloma javno, na predlog poslancev pa bo skupščina odločala, kdaj bo glasovala tajno.

Daljša razprava je bila tudi o funkciji predsednika in drugih funkcionarjev skupščine. V glavnem je razprava šla okoli tega, ali predsednik »tolmači« poslovnike, ali pa »skrbri za pravilno uporabo poslovnika«. Moša Pijade je predložil spremenišvalni predlog, ki pravi, da bi predsednik skrbel za uporabo poslovnika, jih tolmačil ter skrbel za zaščito poslanske imunitete in drugih poslanskih pravic pred kršitvami zunaj skupščine. Po tem predlogu bi predsednik odgovarjal na skupni seji na vprašanja poslancev, nanajšajoča se na notranje posle, na kršitve poslanske imunitete in drugih poslanskih pravic v skupščini.

Tov. Pijade je prav tako predložil, da bi morda kazalo, vezati na soglasje predsednika skupščine tudi sklepe mandatno-imunitetnega odbora o dopustitvi preiskave ali aretacije ljudskih poslancev. Njegov predlog je komisija sprejela.

Kako sestavljati dnevni red?

Cerprav je na današnji seji trajala razprava o tem, kako

Poročilo komande Jugoslovanskega vojnega letalstva

Beograd, 7. jan. (Tanjug.) Komanda Jugoslov. vojnega letalstva je danes objavila službeno poročilo v zvezi z vestjo britanskega izvora, da je reaktivno letalo 31. decembra lanskega leta na mariborskem področju napadlo britansko letalo družbe »Eagle Aviation« ter nanj tri ali štirikrat odprlo ogenj.

Službeno poročilo pojasnjuje, da je bilo 31. decembra lani okrog 17. opaženo na mariborskem področju lovsko letalo na reaktivni pogon neznane tipa, ki je letelo v višini do 5000 m. To letalo je prileto v jugoslovanski zračni prostor po tečajniku 160°, zakrožilo na mariborskem področju in odletelo po tečajniku 360°. Poročilo govori dalje o tem, da ni bilo potrjeno, da je to letalo odprlo ogenj. Ob koncu poročila pa je bilo navedeno, da 31. decembra lani razen dveh transportnih letal tipa »JU 58« ni letelo niti eno letalo Jugoslovanskega vojnega letalstva.

kakšnem vrstnem redu bodo posamezne predloge obravnavali. V tem smislu je Moša Pijade predložil tudi amandman, nakar je Vladimir Dedijer umaknil svojega.

Poslanec Nikola Minčev je bil mnenja, da bi bilo najbolje, da bi skupščina sama na predhodni seji sprejemala dnevni red prihodnje seje. V nadaljnji razpravi je več poslancev podprlo včerajšnji predlog Dedijerja, da bi bilo dobro, če bi skupščina izdajala svoj dnevnik, v katerem bi objavljala sporočila za predlog dnevnega reda, poslanske vprašanja ter predloge in druga gradiva v zvezi z delom skupščine.

Ali bodo poslanci govorili v razpravi samo enkrat ali večkrat?

Druge vprašanje, ki je pritegnilo pozornost članov komisije, je bilo, kako naj ljudski poslanci uveljavljajo pravico govora na skupni seji.

Načrt predvideva, da o istem predmetu govori poslanec na skupni seji lahko samo enkrat, večkrat pa le, če mu skupščina to posebej dovoli. To določilo je prišlo v načrt verjetno zaradi ekonomičnosti v delu skupščine, ker šteje plenurno nad 500 poslancev. Toda v razpravi komisij je bila posebej poudarjena pravica govora poslancev, ki predstavljajo pomembno demokratično pravico. Zato so na iniciativu V. Dedijera in Lazarja Mojsova sprejeli določilo, da lahko skupščina na predlog predsednika ali pa po-

slanca odobri, da govornik o istem predmetu lahko govori enkrat, prav tako pa tudi, da skupščina odloča o dolžini posameznega govora. S tem je bistveno manj načrt poslovnika, ker novo določilo predvideva, da lahko poslanec praviloma govori večkrat, razen če skupščina posebej ne odloči, da se o posameznem predmetu govori lahko samo enkrat.

Prav tako zanimiva je bila razprava o določilih načrta poslovnika, ki tretirajo vprašanje vrstnega reda govornikov na skupnih sejah. Načrt predvideva, da naj bi v primeru več prijavljenih govornikov predsednik poizkušal določiti govornike tako, da bi najprej govorili tisti, ki bodo glasovali »za«, potem pa oni govorniki, ki bi govorili in glasovali »proti« predlogu.

Da bi predsednik to lahko dosegel, je Moša Pijade predložil amandman, s katerim se predvideva, da bi poslanci, ko se javljajo k besedi, izjavili, ali bodo govorili »za« ali »proti« določenemu predlogu.

Dr. Jerko Radmilović je poudaril, da bodo poslanci, ki se ne bodo strinjali samo s posameznimi določili predloga, ni pa potrebno, da bi bili proti predlogu v načelu. Tudi Ivan Regent je bil mnenja, da amandman Moše Pijade ne bi bilo oportuno vključiti v poslovnik. Pri glasovanju o amandmanu Moše Pijade je bil rezultat ta, da so amandman odklonili poslanci v komisiji zveznega zbora, poslanci komisije zbora proizvajalcev pa so glasovali zanj. Ker amandman ni dobil potrebne večine enega in drugega doma, ni bil sprejet.

Razprava o poslovniku republiške skupščine LRS

Ljubljana, 7. jan. Dopoldne se je sestel odbor ljudske skupščine LRS za sestavo skupščinskega poslovnika, ki obsega podrobne določbe za uspešno in pravilno delo skupščine. V njem prihaja v veliki meri do izraza nova vloga in vsebina dela ljudske skupščine. Odbor za sestavo skupščinskega poslovnika je na podlagi gradiva, ki ga je zbral sekretariat za zakonodajo pri izvršnem svetu LRS, sestavil obsežen elaborat, ki obsega 99 členov.

Skupščina zaseda vso dobo sklica in dela na ločenih sejah domov, na skupnih sejah, na sejah odborov in komisij posameznega doma in skupščine. Letni odmor traja največ tri mesece.

Predsednik skupščine predstavlja skupščino, podpisuje skupno s predsednikom izvršnega sveta ukaze o razglasitvi zakonov, sklicuje in vodi skupne seje domov, skrbi za izvrševanje sklepov skupščine in njenih domov, skrbi za pravilno uporabo poslovnika skupščine, skrbi za zavarovanje poslanske imunitete in drugih poslanskih pravic pred kršitvami zunaj skupščine. Če je predsednik skupščine zadržan, ga z vsemi pravicami in dolžnostmi nadomestuje podpredsednik. Tajnik skupščine pomaga predsedniku pri vodstvu sej, skrbi za pravilno delo administracije skupščine ter izvršuje ostale dolžnosti, ki jih določa pravilnik.

V tretjem poglavju obravnava poslovnik delovno področje in način dela skupnih sej obeh domov, na katerih ljudska skupščina voli in razrešuje predsednika, podpredsednika in tajnika skupščine, predsednika in člane izvršnega sveta, člane odborov in komisij skupščine, nadalje sodnike vrhovnega sodišča, odloča o sporih glede pristojnosti med domoma, sprejema poslovnik skupščine, razglasi spremembo ustave, obravnava poročila odborov in komisij ter opravlja druge zadeve, ki jih določata ustava in poslovnik.

Seje skupščine so javne. Skupščina pa lahko sklene tudi tajno razpravo, če smatra to za potrebno. Delo na tajni seji velja za državno tajnost. Na povabilo ljudske skupščine se lahko udeležijo skupne seje obeh domov in na njej govori predsednik republike, poslanec zvezne skupščine, predstavnik druge ljudske republike ter domači in tuji javni delavci.

Vsak poslanec ima pravico govoriti v jeziku svojega naroda. Govorji v jeziku narodne manjšine se prevedejo na slovenski jezik.

Glasovanje je javno, razen če skupščina sklene, da se glasuje tajno. Glasuje se z dviganjem rok. Poimensko glasovanje odredi predsednik, če je to potrebno za natančno ugotovitev izida ali če to zahteva najmanj 10 poslancev.

Predlog za obvezno razlago zakona lahko da vsak poslanec, vsak odbor doma, izvršni svet in Vrhovno sodišče LRS. Obvezne razlage mora komisija predložiti pozneje v potrditev pristojnemu domu ali oboima domu. Komisija za ljudske odbore odloča o sporih med okrajnimi oziroma mestnim zborom in med zborom proizvajalcev okrajnega oziroma mestnega ljudskega odbora ter proučuje ugovore ljudskih odborov za varstvo samoupravnih pravic zoper akte izvršnega sveta.

Zakoni, ki jih sprejme skupščina, se razglasijo z ukazom, ki ga podpisuje predsednik izvršnega sveta s predsednikom ljudske skupščine, ter se objavijo v Uradnem listu LRS.

Osnutek poslovnika vsebuje tudi določbe za vzdrževanje reda na seji in predvideva tudi potrebne sankcije, kot so opomin, pisni opomin, odvzem besede in začasna odstranitev s seje. Odstranitev s seje ima za posledico izgubo poslanske dnevnice. Če poslušalci huje kršijo red in mir, lahko predsednik odredi, da se odstranijo. Četrto poglavje obravnava volitve izvršnega sveta in sodnikov vrhovnega sodišča. Važno novost vsebuje peto poglavje, ki govori o vprašanih poslancev in dajanju pojasnil o delu republiške uprave. Vsak poslanec ima pravico postaviti izvršnemu svetu pismo ali ustmeno vprašanje ter zahtevati pismen ali ustnen odgovor na seji doma ali na skupni seji obeh domov. Če poslanec z odgovorom ni zadovoljen, lahko zahteva, naj skupščina obravnava postavljeno vprašanje in odgovor.

Na predlog izvršnega sveta lahko skupščina postavi na dnevni red skupne seje obeh domov tudi ugovor ljudskega odbora, ki ga je že podal v varstvo svojih samoupravnih pravic, ker misli, da mu je s predpisom ali drugim aktom izvršnega sveta kršena njegova z zakonom določena pravica.

O ugovoru odloča skupščina in njen sklep obvezuje za izvršni svet in za ljudski odbor. Za smotnejše delo ima skupščina stalne odbore in komisije, in sicer administrativni odbor, odbor za volitve, komisijo za razlago zakonov in komisijo za ljudske odbore, po potrebi pa lahko ustanovi še druge stalne ali začasne odbore in komisije. Administrativni odbor daje skupščini poročilo o izvršitvi skupščinskega proračuna ter izda pravilnik o ureditvi skupščinske administracije in o položaju in delu njenih uslužbencev. Važno vlogo ima komisija za razlago republiških zakonov.

V podrobni razpravi so živahno sodelovali vsi člani odbora. Skladno z načelno razpravo so bile vnesene ustrezajoče spremembe pri posameznih členih.

Seja komisije za izdelavo poslovnika zvezne ljudske skupščine

Eisenhower o politiki vlade ZDA

Priznanje Organizaciji združenih narodov — Zadovoljstvo nad sovjetskim odgovorom na predlog o miroljubni uporabi atomske energije, ki pa je še vedno najmočnejše orožje — Napoved gospodarskih reform

Washington, 7. januarja. — V tradicionalni poslanici ameriškega Kongresa o položaju unije je predsednik ZDA Eisenhower izjavil, da je to zelo važni ameriški gospodarski programi na Koreji in v nekaterih drugih »kritičnih delih sveta«. Omenil je, da bo od Kongresa zahteval, da s temi programi nadaljuje tudi v prihodnjem letu. »Z radostjo pa moramo pozdraviti dejstvo, da mi lahko sedaj zmanjšamo našo gospodarsko pomoč inozemstvu v mnogih deželah, ker je dokazano, da so bili cilji te pomoči doseženi«, je dejal Eisenhower. »Zahodna Evropa se lahko oslanja na lastne sile«. Eisenhower je dalje dejal, da je potrebno ostvariti bolj zdrav in svobodno gospodarstvo, da se napori nagradijo in blaginja deli ter da se svoboda širi v mir in varnost. Dejal je, da je v prvem letu vladanja sedanje vlade bil dosegjen dejanski korak k temu cilju, in poudaril, da namerava vlada nadaljevati v tej smeri.

Ko je naševal opogumljajoče dogodke v preteklem letu, je Eisenhower omenil konec sovražnosti na Koreji, nato dosegel največje blaginje v ameriški zgodovini, kontrolno nad škodljivim učinkom inflacije na mezde, pokojnine, plače in prihranke, znižanje državnih stroškov, znižanje izdatkov za oborožitev in kljub temu istočasno krepitev v vojaškem pogledu. Po njegovih besedah so bili storjeni tudi prvi koraki za odpravo plemenske neenakopravnosti v vrstah oboroženih sil in na drugih področjih državne dejavnosti.

Predsednik ZDA je dalje navedel kot opogumljajoč znak zaustavitve agresije na Koreji, se pohvalno izrazil o francoskem odporu v Indokini, izrazil zadovoljstvo nad razvojem dogodkov v Nemčiji, Perziji in drugih delih sveta, ter omenil še znake politične krize v vzhodnih državah.

Eisenhower je nato tudi navedel, da je na svetu nastopila velika strateška sprememba, ker prehaja iniciativa v ameriške roke.

Eisenhower je dejal, da je ameriška svoboda tesneje kakor kdaj koli prej povezana s svobodo drugih ljudi. Po njegovih besedah so ZDA na Daljnem vzhodu še vedno življenjsko vezane na Korejo in so zato pripravljene, upreči se vsakemu obnavljanju agresije. ZDA bodo prav tako še nadalje dajale vojaško in gospodarsko pomoč kuomintanski vladi na Formozu in na uspešen konec borbe v Indokini. Na Srednjem vzhodu bodo ZDA še nadalje izkazovale svoje prijateljstvo do narodov v tem delu sveta, v zahodni Evropi pa bo ameriška politika še nadalje močno opirna na Severnoatlantski pakt. V sestavi te organizacije je zgraditev enotne evropske skupnosti, ki bi vključevala Francijo in Nemčijo, življenjskega pomena za svobodno Evropo. Evropska obrambna skupnost, ki daje garancije evropski varnosti, je pot k temu cilju. Na zahodu bo čvrsto prijateljstvo z vsemi sosedmi še nadalje glavni temelj vse politike ZDA. Organizaciji združenih narodov je Eisenhower izrekel priznanje kot edinemu stvarnemu svetovnemu forumu, kjer imajo ZDA možnost razlagati svoja stališča in zavračati napade pred obličjem mednarodne javnosti. »Združeni narodi zaslužijo, da jih še nadalje podpiramo«, je dejal Eisenhower.

Predsednik ZDA Eisenhower je

bodnejši sistem trgovine med (svobodnim svetom), kajti ta svet »si ne more več dovoljevati samovoljnih omejevanj trgovine, kakor se je dogajalo po vojni«.

»Če bomo odbržali naše vojaške sile v prihodnjem letu in okrepiли tesne zveze z našimi zavezniki, bomo v boljšem položaju za razpravljanje o nerešenih vprašanjih s Sovjetsko zvezo«, je dalje dejal Eisenhower ter potem poudaril: »Konstruktivni odgovor Sovjetske zveze na predloge o miroljubni uporabi atomske energije bi omogočil, da bi krenili k dobi miru po poti, ki bi oddaljevala svet z usodne poti atomske vojne«.

Ko je nato govoril o ameriški vojaški sili, je dejal, da ta narašča in da je namenjena lastni obrambi in pobijanju agresije. Dodal je, da ZDA kljub odločni pripravljenosti, da atomsko energijo postavijo v službo miru, sodijo, da je atomsko orožje »najučinkovitejše sredstvo proti agresorju« in da bo ameriška obramba močnejša, »če bodo ZDA« z določenimi merami previdnosti »delile s svojimi zavezniki znanje o taktični uporabi tega orožja«.

Ko je nato prešel na vprašanje notranje politike, se je nekoliko soglasil s stališčem, ki ga večkrat zastopa senator Mac Carthy ter izjavil, da bo priporočil kongresu »sprejem zakona, po katerem bo državljan, ki bi bil od sodišča obsojen zaradi zarote proti vladi, veljal za človeka, ki se je odpovedal svoji dolžni vdanosti do države in ameriškega državljanstva«. Eisenhower je omenil, da bo pravosodni minister v kratkem zahteval od pristojnih kongresnih odborov potrebna sredstva za borbo proti subverzivni dejavnosti v ZDA.

Predsednik ZDA je nato v splošnih obrih opisal vladno politiko na gospodarskem področju, ki jo bo podrobneje obrazložil v posebni poslanici in gospodarskem poročilu Kongresu 28. januarja.

Ob koncu je Eisenhower dejal, da bo zahteval spremembo zakona o volilni pravici tako, da bi državljan dobil volilno pravico že z 18 in ne šele z 21 letom.

Razstava srbskih likovnih umetnikov

Beograd, 7. jan. Nocoj so v Beogradu odprli razstavo srbskih likovnih umetnikov. Otvoritvi razstave so prisostvovali grški minister za tisk, ki se trenutno mudi v Jugoslaviji, Sava Kosanović, član zveznega izvršnega sveta, Djurdje Jokić — predsednik ljudskega odbora Beograda, več članov diplomatskega zbora ter številni kulturni in javni delavci.

Delavci cementarn so nezadovoljni

Delovni kolektivi jugoslovanskih cementarn so se prižložili Centralnemu svetu Zveze sindikatov Jugoslavije zaradi tega, ker jih je zvezni izvršni svet s svojo začasno odločbo razvrstil v šesto obračunsko skupino gospodarskih organizacij. Delovni kolektivi cementarn se sklicujejo v svoji pritožbi na težko delo in zahtevajo, naj bodo uvrščeni v tretjo obračunsko skupino. Povprečna plača delavcev splitske cementne industrije, ki daje okoli 50% jug. letne proizvodnje cementa, potemtakem ne bi znašala več 9.470 dinarjev, marveč bi se znižala na 6.880 dinarjev mesečno (če bi obveljala ta odločba zveznega izvršnega sveta). Centralni svet Zveze sindikatov Jugoslavije je obljubil imenovati posebno komisijo, ki se bo podrobneje seznanila z delovnimi pogoji v naših cementarnah.

Diskusija o načrtu poslovnika Sabora Hrvatske

ZAGREB, 7. jan. (Tanjug.) Po dvodnevni načelni diskusiji je danes komisija za izdelavo poslovnika Sabora Hrvatske začela razpravljati o načrtu poslovnika v podrobnostih.

Od približno 100 členov poslovnika je bilo dopolnilne sprejetih prvih 11. Diskusije je bilo govora o mnogih vprašanjih v zvezi z volitvami in funkcijo predsednika Sabora, sklicevanju Sabora itd. Diskusija o načrtu poslovnika Sabora Hrvatske še traja.

Elektroenergetska zveza Hrvatske in Slovenije z Dalmacijem

Obenem ko so v teku priprave za gradnjo nove velike hidroelektrarne »Splita« so začeli pripravljati vse potrebno tudi za gradnjo velikega daljnovođa Sinj-Ogulin za 220 kilovoltov, ki bo dolg 250 km. Ta daljnovođa bo povezal elektroenergetski sistem Hrvatske in Slovenije z elektroenergetskim sistemom Dalmacije, ki bo proizvajala po dograditvi hidroelektrarne na reki Cetini velike količine električne energije za domače potrebe in izvoz. Po dograditvi tega daljnovođa in zgraditvi elektrarn bodo elektroenergetski sistemi Hrvatske, Slovenije in Dalmacije predstavljali močno enoto in se bodo lahko medsebojno izpolnjevali v kritičnih mesecih.

Dvomi, težave, razmišljanje in obnašanje malomeščana-X

V sedanji etapi družbenega razvoja se morajo socialistične sile boriti v dveh smereh. Prvič — proti birokraciji, sektaštvu in zaostalosti. Drugič — proti malomeščanski stihiji in anarhičnosti, ki želi in hoče socialistično demokracijo izkoristiti za borbo proti socializmu. Proti birokratizmu je bilo v zadnjem času mnogo napisanega in rečenega. Namen tega članka je dati nekaj kritičnih pripomb na račun malomeščane, ki tudi predstavlja nevarnost in zavira socialistični razvoj.

Da bi bolj nazorno prikazali današnje dvome, težave in razpoloženje malomeščana, je prav, če sežemo nekoliko nazaj, če ga pogledamo kakšen je bil, kaj je mislil in govoril včeraj in predvčerajšnjim. Pod besedo malomeščan je tu mišljena določena mentaliteta, psihologija, odnos do naše revolucije in do družbenega dogajanja. Tako mentaliteto srečujemo danes povsod; v organizacijah komunistov, v masovnih organizacijah, med meščanskimi sloji, kakor tudi med delavci. Zato bi bilo napačno in krivično pojmovati to besedo v socialnem smislu, kajti znano je, da je veliko število ljudi, ki so v socialnem pogledu malomeščanskega porekla, v borbi, v toku revolucije popolnoma izgubilo karakterno obeležje malomeščanštine in so danes med aktivnimi ustvarjalci novih socialističnih družbenih odnosov.

Leta 1941, ko je partija pozivala na oboroženo borbo, je takle malomeščan dvomil v uspeh te borbe. Bil je »zaskrbljen« nad usodo slovenskega naroda, svaril je pred »nepremišljenostjo«, govoril je, da nima smisla z glavo skozi zid, da bomo vti poginili itd. Ko so kasneje padli sredi Ljubljane pod strelci Vosovcem narodni izdajalci je dvomil v furidično upravičenost teh junaških dejanj. Pomlaval je usodo delavcev in kmetov, ki so zavestno (po njegovem mnenju) nezavestno in pod vplivom propagande trpeli, gladali in umirali po gozdovih. In potem bala gorda in drugi domači izdajalci. On ni videl v tem zakonitega družbenega pojavnosti, ampak je to za njega bila posledica napak OF in partizanov. Zato mu je tudi obračun z njimi bil prekrvav in preveč brutalen.

Potem je prišla zmaga in konec vojne. V prvih povojnih letih revolucionarnega znanosti in graditve se nekako ni znašel. Utihih je in se zaprl vase. Toda le za kratek čas. Čim je minil splošen zanos, ko so nastopile težave prehrane, odkup, nacionalizacija, plan itd. se je zopet oglašil. Pritisk na ostanke razrednih sovražnikov je bil za njega nehuman; kaj vendar mislite in zakaj je to treba, se je zmedeno spraševal, če so organi UDB-e energično obračunavali z izdajalci, agenti in špijoni.

Delavci so garali, aktivisti so se mučili z odkupom in še s stoterimi ekonomskimi in političnimi problemi, on pa je tožil zaradi pomanjkanja svobode, (ker nismo pustili, da bi vsakdo govoril in pisal karkoli) bil je zaskrbljen nad usodo umetnosti in poln nevere v plan in našo industrializacijo. Sledil je informirano. Stališča socialističnih sil pri spopadu z informiranjem on ni razumel. On je v tem spopadu videl samo spremembo kurza naše partije za 180 stopinj. On ni doumel, da take spremembe ni bilo iz preprostege razloga, ker je ni moglo biti. Če ne bi naša socialistična barka od vsega začetka plavala po socialističnem kurzu, potem ne bi nikdar trčila z rusko državno-kapitalistično oklopnico, ki je plula in pluje v nasprotni smeri.

Ko so v naslednjih letih postajali sadovi naše borbe, dela in naporov vsak dan vidnejši, otipljivejši, tako v ekonomskem, kakor tudi v političnem in duhovnem pogledu, je on vse te rezultate pripisoval in jih še pripisuje spremembi kurza, ne pa ustvarjalnemu delu delovnih množic in pravih politiki subjektivnih sil. In zato tega gospoda-tovariša zanaša danes ravno tako, kot ga je zanašalo včeraj.

Sedaj je kar naenkrat za absolutno svobodo. V vsaki organizaciji ali organiziranosti vidi in išče birokratizem. Vsako disciplino proglašja za teror: socialistično demokracijo pojmuje v buržoazno-demokracijskem smislu. Višek vsega mu je negiranje naše preteklosti in sedanjosti. On se zgraža nad »nekulturnim« nastopom delavcev, ki so v času tržaške krize upražili osebo, ki je kupila deset kilogramov sladkorja — zakaj toliko? (Mimogrede rečeno, logika takele nakupovalke je naslednja: bolje je, da dobimo Trst, kot da ga zgubimo; in tudi kava je boljša s sladkorjem kot brez njega). Da moja sosedna ne bo imela sladkorja za svoje otroke, to se seveda res, ampak kdo bi mislil v teh »težkih časih« še na druge? Skodoželjno se posmehuje tistim tovarišem, ki so do nedavnega nosili velika operativna bremena povojne graditve, ki pa so danes zaostali v razvoju in ki se mučijo s samim seboj in z današnjo problematiko. Njega muči in v spanju preganja usoda tistih, ki so v zaporih zaradi izdajstva ali kriminala, nič ga pa ne brigajo usoda, bodočnost in osebna doživljanja preminulih borcev, revolucionarjev in partizanov, ki jih prerušata čas in delo. On misli, da lahko nerga in kritizira na vse strani; vespovsod razglaša in propagira svoje ideje in šiiri malomeščansko stihijo. Če pa udari po njegovih idejah, če mu rečeš, da se ne strinjaš z njim — potem te pa takoj ozmerja z birokratizem. On z zamahom roke likvidira našo preteklost, mimogrede pljune na naše tradicije in žrtve in se ponorčuje iz naše sedanjosti. Ta malomeščan kar naenkrat ne pozna in ne prizna nobene avtoritete, še včeraj pa je preko ulic prijazno pozdravljal kurirja iz MK, čeprav ga k temu ni nikdar nihče silil.

Pravi, da ekonomije in neposrednih proizvajalcev ne pozna. Ga tudi ne briga kaj le-ti mislijo, čutijo, delajo in o čem odločajo. Njemu je glavno to, da lahko nekdo napiše in objavi novelo ali knjigo, kjer je zbrisal razlike, med pogumnim in strahopetnim, med zvestobo in izdajstvom, med lepim in umazanim, med poštenim in pokvarjenim. On vidi višek demokracije v filozofskem razmišljanju o svobodi duha, o človeku in humanizmu na sploh, brez zveze in oziroma na objektivno stvarnost in situacijo. Dobro! Naj piše tako, če ne zna bolje — uradne cenzure ni, toda ne pozabite, da je uradnega cenzorja zamenjalo naše delovno ljudstvo, ki bo znalo izpostaviti ne uradni prepovedi, ampak preziru, obsodbi in posmehu javnosti vse, kar je nasprotno družbenemu napredku.

Kot rečeno, nihče ne misli in ne želi uradno prepovedati in zabraniti tako mišljenja, obnašanja, govorjenja in ponašanja. Toda nikar vsega tega proglašati za uspeh in merilo demokracije in današnjega družbenega razvoja. Ni merilo za stopnjo socialistične demokracije in našega napredka takale idealistična konfuzija, ali pošetje in dejanje malomeščana, ampak so tu, in za to, tudi še druga in predvsem druga merila. To so obstoječi proizvodni odnosi, ekonomska ureditev, delavski sveti ter pravice neposrednih proizvajalcev. Zdi se, da se nismo borili samo zato, da bo lahko nekdo po mili volji filozofiral od leve proti desni in od desne proti levi in tako samo zato, da bo lahko nekdo naslikal pet krogov, tri kvadrate in en križ ter ponosno dejal: Glejte državljani! tihožite srca!, ampak smo se borili predvsem zato, da bo tisti, ki dela tudi odločal kaj, kam in kako z rezultati tega dela.

Če bi malomeščan X bolj pozorno spremljal to stran družbenega dogajanja, se povezoval z njo in učil od nje, bi predvsem koristil sebi in svojemu razvoju. Manj bi ga zanašalo sem in tja. Če pa malomeščan X ne želi in noče videti tudi to stran sedanje družbene stvarnosti, ga seveda mi ne moremo in ne želimo s prisilnimi ukrepi orientirati v to smer. Potem pa bi bilo žal, da se ne pozablja na naslednje: socialistična demokracija ni stihija ali anarhija, niti naš ideal in cilj, ampak sredstvo boja, da dosežemo naš cilj, ki je brezrazredna družba.

STANE KAVČIČ

NOVINARSKI PLES v vsch prostorih hotela »UNION« — Bojan Adamič s svojim jazzom 30. JANUARJA!

Na progah v Hrvatski in Vojvodini je zametenih več vlakov

Beograd, 7. jan. (Tanjug) Po poročilih glavne direkcije jugoslovenskih železnic je morala zaradi visokega snega in močne burje zagrebška železniška direkcija ukiniti večje število vlakov na progah Zagreb—Split, Zagreb—Osijek in drugih.

Zaradi močne burje na progi Bosanski Novi—Bihač—Knin v Ličkem Tiškovcu sta nočjo zamrznila dve lokomotivi. Promet vlakov je bil nočjo delj časa prekinjen na unski progi. Zaradi snežnih zametov, ki dosega višino 150 cm, je bil železniški promet nekaj časa prekinjen tudi na progi Konjic—Jablanica. V Bosni in Crni gori danes še vedno sneži, v Hercegovini pa dežuje. V Srbiji je še vedno zametna ozkotirna proga Bor—Crni vrh, med Beško in Indijjo pa je bil sinoči zameten tovorni vlak, ker je bila med tema železniškima postajama višina snežnih zametov več kakor poldrug meter. Sinoči je bil med železniškima postajama Dolovo—Vladimirci zameten tudi potniški vlak, ki se je šele davi vrnil v Vladimirce. Ozkotirna proga Gosivac—Ohrid je prav tako še vedno zametna ter v tem predelu danes še vedno sneži. V ostalih krajih Makedonije se je zaradi naglega dviga temperature danes začel sneg taliti.

Na cestah Kladovo—Zaječar—Niš—Prokuplje, Kragujevac—Svetozarevo—Niš—Prokuplje—Dimitrograd, Velika Plana—Lapovo—Svetozarevo, Velika Plana—Zabari—Petrovac, kakor tudi na cesti, ki veže Požarevac, Veliko Gradište in Donji Milanovac, je promet prekinjen za vsa motorna vozila. Zaradi zametov so neprehodne za vse avtomobile tudi ceste Vučitrn—Priština, Beograd—Vinča in Avala—Rajla. Pri čiščenju cest okrog Beograda sodelujejo tudi enote armade s svojo mehanizacijo.

Letala »JAT« zaradi slabega vremena danes niso letela na značni liniji Beograd—Zagreb in je povsem verjetno, da na tej liniji ne bodo letela, vse dokler se ne bodo izboljšale snežne razmere.

Spomladanski velesejem v Zagrebu od 5. do 14. marca

Uprava zagrebškega velesejma ima trenutno oddanega za letošnji spomladanski velesejem, ki bo od 5. do 14. marca, že za tretjino več prostora kot lani v istem času. Spomladanski velesejem v Zagrebu bo velika revija naše industrijske proizvodnje in trgovine. Zanj je veliko zanimanje tudi v tujini. Računajo, da bo razstavljenih okrog 300 novih izdelkov naše industrije.

Motorni vlak do Planice — novost v zimskem turizmu

Potovalni urad PUTNIK v Ljubljani je končal razgovore z direkcijo železnice in Ljubljani o uvedbi posebnega motornega vlaka, ki bo v zimski sezoni vozil na progi Ljubljana—Planica—Ljubljana. Otvoritev vožnja bo v nedeljo 17. 1. 1954, kasneje pa bo vozil vsako nedeljo po zelo ugodnem voznem redu, saj bo odhajal iz Ljubljane dokaj pozno, ob 6.42 uri in se bodo smučarji že ob 9. uri spuščali po

Letalska zveza z Zagrebom je omogočena samo letalom, ki letijo na mednarodnih linijah Beograd—Zagreb—Frankfurt in Beograd—Pariz. Na letalski liniji med Beogradom in Sarajevom letala prav tako ne letijo zaradi visokega snega na letališčih.

Telegrafsko-telefonski promet v državi in s tujino se v glavnem normalno razvija.

Ustavljen promet Zagreb—Split

Železniški promet na Hrvatskem je zelo otežčen. Vlaki prihajajo z velikimi zamudami. Zaradi pomanjkanja premoga je bila železniška direkcija v Zagrebu primorana vzeti iz prometa nekaj vlakov. Pravtako je ustavljen promet tudi na progi Zagreb—Split, ker je v teh krajih zapadlo do 1.5 cm snega, v kotlinah pa celo do nekaj metrov. Na progi Zagreb—Reka promet ni ustavljen, ker sneg sproti spljuži. Ustavljen je tudi cestni promet na progi Zagreb—Reka čez Gorski Kotar in na progi Zagreb—Split čez Liko. Zasnežene so tudi vse planinske ceste na področju Gorskoga Kotara in Istre.

Kritično stanje električnega toka zaradi pomanjkanja vode

Zaradi nizke vode je po vsej Hrvatski kritično pomanjkanje električnega toka. Največja hidroelektrarna »Tito« na reki Cetinji obratuje samo s 4.4% kapaciteto v primeri z januarjem 1950. Hidroelektrarna »Nikola Tesla« pri Triplju blizu Crikvenice pa sploh ne obratuje, ker ni vode. Zaradi nizkih voda v Sloveniji prejemajo hrvatske elektrarne le 50% električne energije. Zaradi takega stanja je Sekretariat sveta za gospodarstvo LR Hrvatske odobril redukcijo električnega toka. Od da-

nes dalje obratujejo tovarne, ki so odvisne od električnih central na Hrvatskem, le 4 dni v tednu, po potrebi bodo čas obratovanja skrajšali na 3 dni. Vse te tovarne delajo v treh skupinah: ko obratuje ena skupina, ostale dve počivata. Za ostale potrošnike je reducirani električni tok za 30 do 40 odstotkov.

Zmanjšan tramvajski promet v Zagrebu

Zaradi pomanjkanja električnega toka so v Zagrebu zmanjšali tramvajski promet. V mesu primanjkuje tudi vode, posebno v višjih predelih.

V Pulju je 50 cm snega

Po hudem mrazu, ko je bila najnižja temperatura na Hrvatskem do —29 stopinj, je postalo nekoliko toplejše. Začelo pa je snežiti. Davi so zabeležili na Hrvatskem naslednje višine snega: Zagreb 25 cm, Karlovac 46 cm, Ogulin 75 cm, Gospič 100 cm, Gračac 140 cm, na Reki je zapadlo 10 cm, v Pulju pa 50 cm snega. V Hrvatskem Primorju in Istri tako visokega snega ne pomnijo. Zaradi nastalih snežnih razmer je na tem področju ustavljen promet. Tudi delavci iz teh krajev ne morejo na delo, zaradi česar rudnik v Raši na obratuje.

Snežno poročilo s Pohorja

V Mariboru že od snoči sneži. Zapadlo je 24 cm novega snega. Snežne razmere na Pohorju so naslednje: pri Ribniški koči na Pohorju —18 stopinj, sneži, 20 cm pršiča na 26 cm podlage, piha severni veter; pri Mariborski koči —9 stopinj, sneži, 25 cm pršiča na 5 cm podlage, piha severni veter.

Prvi sestanek na Deviznem obračunskem mestu po novih predpisih

Zadnje dni pretekelega leta so izšli predpisi, ki urejajo nov način poslovanja deviznih obračunskih mest. Prvi sestanek po novih predpisih je bil na vseh deviznih obračunskih mestih v državi dne 6. t. m. Zaradi velikih sprememb v deviznih predpisih in s tem zvezane trenutne nesigurnosti gospodarskih podjetij, se prodajalci deviz sploh niso pojavili, tako da je sestanek potekel v glavnem v pojasnjevanju novih predpisov deviznega poslovanja velikemu številu pri-

sotnih zastopnikov gospodarskih podjetij.

Kupci so iskali USA dolar, angl. funt, nemško marko, holandski forint, švicarski frank, francoski frank, obračunske dolare Finsa, Avstrija, Argentina itd. Pri tečaju povprajenja so bili kupci zelo previdni in neorientirani in so zato nekateri ponujali za nakup le uradne tečaje, drugi pa tečaje do največ 100% povhiva na uradne tečaje. Zaključkov kot navadno ni bilo.

Tudi na drugih obračunskih mestih v državi ni bilo skoro nikakih zaključkov. Vzrok temu je tudi v tem, da skoro nobenemu gospodarskemu podjetju niso podrobneje znani novi predpisi o deviznem poslovanju, ker uradni listi še niso prišli.

Redni sestanki bodo kot sedaj na deviznih obračunskih mestih trikrat tedensko, t. j. vsak ponedeljek, sredo in petek, posebni — za nakup deviz za uvoz blaga kovinske industrije (panoga 117), brodogradnje (118) in elektroindustrije (119) — pa najmanj dvakrat mesečno. Prvi bo 12. t. m.

Premog, uradni listi in še kaj

Vest o tem, da bo zvezni izvršni svet odobril predvidoma 47-odstotni popust na malo-prodajno ceno premoga za široko potrošnjo tudi v l. 1954 (glej Slovenski poročevalec z dne 29. decembra 1953, stran 1: Odločba o regresih za potrebe gospodarstva), verjetno ni vzbudila zlih slutenj. Danes, deset dni pozneje, pa je videti zadeva precej drugačna. Zakaj?

Do 1. januarja letos je znašal že navedeni popust 65%. Medtem je odločba res izšla (v 52. številki zveznega Uradnega lista z dne 26. decembra 1952; to številko je dobil do-slej v Sloveniji v roke le malo-kdo) in uzakonila 47-odstotni popust. Zmanjšanje tega popusta (za trgovska podjetja s kurivom v regresa) ima na primer pri kočevskem rjavem kosovcu za posledico podražitev za 306 din pri toni, pri velenjskem kosovcu za 190 din itd. Skratka, cene bi morale gleda na to iti navzgor.

Obenem se širijo glasovi, da se premog ne bo podražil, češ to se ne sme zgoditi. Rečeno je namreč — po informacijah od pristojnih geografskih gospodarskih krogov, da bodo za znesek zmanjšanege regresa prodajali premog ceneje premogovniki; to da jim bo omogočilo skupnost (država) z olajšavami, ki so jih premo-govniki deležni s tem, da je stopnja akumulacije nadomeš-čena s 6-odstotnim davkom na osnovna sredstva, s 40-odstotnim davkom na dobiček in s 45% prispevka na plačni sklad za socialno zavarovanje.

Ali je absolutni znesek teh novih oblik dajatev manjši ali večji od absolutnega zneska prejšnje akumulacije, ne vemo. Znano nam je le, da kažejo kalkulacije premo-govnikov v Sloveniji na potrebo, da se njihova prodajna cena premoga zviša. To so premo-govniki po 1. januarju dejansko tudi že storili, in sicer od 40 din do 300 din pri toni. Po-dražitev utemeljujejo z vedno višjimi cenami janskega lesa, s slabo in izrabljeno, pa tudi

Druga pošiljka telefonskih central za Turčijo

Tovarna telefonskih in telegrafskih aparatov »Mihajlo Pupin« iz Beograda je poslala v Turčijo drugo pošiljko: 30 telefonskih central z zmogljivostjo do 200 števk. Ta pošiljka je bila odposlana tri tedne pred rokom. Že prej je tovarna »Mihajlo Pupin« izvozila v Turčijo 55 telefonskih central z zmogljivostjo od 50 do 100 števk. Skupno je tovarna poslala v Turčijo še okoli 11.000 telefonskih priključkov. Delegati direkcije pošte in telegrafa g. inž. F. Sarajkolu ter g. inž. F. Sili-koglu sta izjavila, da nima direk-cija nobenih pripomb glede kakovosti, ker so se cen-trale pri preizkusu dobro obnesle.

V 80. letu starosti nas je nenadoma zapustil naš dragi oče in stari oče

JOSIP BAVCAR, železnikar v poklju
Pogreb bo v soboto popoldne iz Zaloge v Polje. — Ljubljana, Trst, Koroška.
Zaljubljeni sin Renato, hčerki Karla in Lidija.

pomanjkljivo mehanizacijo in podobno. V kočevskem rudniku se je n. pr. zgodilo, da je zastarela separacija zaradi okvar stala kar tri dni, namreč 2., 3. in 4. januarja. Ker nimajo potrebnih naprav, je prav tam nehalo delo na dnevnem kopu. V Zagorju je separacija zmrznila 5. januarja itd.

Po uredbah in sicer je torej vse v najlepšem redu, življenje pa govori o nasprotnem.

V ljubljanskem podjetju »Kurivo« na Masarykovi cesti pravijo, da popražajo zlasti koordinacije v delu med posameznimi upravno-gospodarskimi organi, ki sprejemajo uredbe, spreminjajo cene in podobno. To podjetje nas je tudi opozorilo na zamudo, s katero prihaja zvezni uradni list v slovenskem besedilu v našo republiko. (O tem so nas informirali tudi iz trgovinske zbornice LR Slovenije). Zadnja številka, ki so jo prejela podjetja, ustanove in drugi v Sloveniji, je 50. (z dne 16. decembra), v srbskem besedilu pa je izšla že 55. številka. Prav številke Uradnega lista od 51. do 55. pa so zelo važne, saj je v njih cela vrsta pomembnih uredb, ki veljajo od 1. januarja in po katerih se mora-jeta podjetja razvati. Naj navedemo le že omenjeno odločbo o regresih, dalje uredbo o zaključnih računih za l. 1953, uredbo o skupnih dohodkih gospodarskih organizacij in njih delitvi, uredbo o razdelitvi dobička in davka na dobiček gospodarskih organizacij in podobno.

Res je, da bi si podjetja in drugi v Sloveniji lahko pomagali s tem, da naročijo poleg slovenske izdaje še srbsko. Vendar bi s tem imeli dodatne izdatke, ki končno ni nujno potreben; da ne omenjamo drugih momentov. Zadevo bi bilo treba urediti tako, da izide zvezni uradni list v vseh jezikih narodov Jugoslavije istočasno in resno bi morali stremeti za tem, da ga prej-mejo prizadeti pred datumom, ko se uveljavijo v njem pri-občene uredbe. Ker na primer podjetje »Kurivo« uradno še ni nič vedelo o znižanem reg-resu (od prejšnjih 65% na sedanji 47%) in je prodajalo premog 4. in 5. januarja še po starem, je v teh dveh dneh imelo 60.000 din izgube. (O novem regresu so bili uradno obveščeni od državljana, ki živi v Beogradu in jim iz uslužnosti javlja važnejše stvari). Sedeset tisoč dinarjev sicer ni veliko, toda koliko izgube bodo imela vsa druga podobna podjetja v Sloveniji — teh je nekaj desetini, ki o stvari uradno še ničesar ne vedo ni ki jih je šele »Kurivo« iz trgovske lojalnosti z okrožnico dne 6. januarja opo-zorilo na spremembo. Na izgu-be podjetij namreč ne sme-mo gledati ozko. Vsa podjetja so naša skupna last in njihov prospek je v končni posledici tudi naš skupni prospek.

Iz vsega tega sledi dvojce: primer s premogom narekuje več koordinacije, primer s ku-ri-vo pa, da prejmejo prizade-ti zvezni uradni list pravočasno. Če to ni mogoče, pa naj drugi prevzame naše škodo, do katere lahko pride v takih primerih. fr.

Zanimivo predavanje v Domu sindikatov

Ljubljana, 7. jan. V polno zasedeni dvorani Doma sindikatov na Miklošičevi cesti je imela 6. t. m. ob 20. uri Marija Vilfanova zanimivo predavanje o stikih, ki jih ima Socialistična zveza Jugoslavije z različnimi socialističnimi strankami po svetu.

Predavanje je zadovoljilo avditorij, saj je dalo z ozirom na časovno omejenost zelo dobro okvirno sliko najvažnejših socialističnih strank po svetu, kakor tudi njihov odnos do jugoslovenske stvarnosti. Predavateljica se je dotaknila najprej evropskih socialističnih strank

in njihovih teženj ter socialistične internacionale. Del predavanja je obravnaval azijske socialiste, njihove težave in težnje, ki so prišle do izraza predvsem na konferenci azijskih socialističnih strank v Ranguu ter nerazumevanje Socialistične internacionale za težnje socialistov in drugih naprednih gibanj v kolonialnih deželah. Nova in zelo vzgojebudna pa je bila tudi ugotovitev, da so stiki, ki jih sedaj vzdržujemo s socialisti po svetu, omejeni le na ozek krog uradnih delegacij ter da bo zaradi tega treba začeti resno razmišljati o tem, kako ustvariti tudi čim širše osebne stike.

Občinski praznik v Oplotnici in Rušah

MARIBOR, 7. jan. V Oplotnici in Rušah v okraju Maribor-kolica bodo jutri že drugič proslavljali svoj občinski praznik. Za ta dan so določili 8. januar — dan poslednje borbe junaškega pohorskega bataljona, ki se je odvijala pred enajstimi leti pri Treh žebelih na Pohorju, na meji med oplotniško in ruško občino. V Rušah so že danes položili zastopniki množičnih organizacij vence pred spomenik padlih borcev. Vršila se je slavnostna seja občinskega odbora, zvečer pa bo akademija. Patruja bivših borcev

Trgovsko in uvozno podjetje

prodaja

motorna vozila „Fabrike avtomobila Priboj“ (licenca „Saurer“) in

dobavlja

kompletne 4, 5 in 6-tonske tovarne avtomobile ter prekučnike iste tonaže, kompletne avtobuse tipe „Gran Turismo“ in tipe „GF“ ter avtobusne šasijske

Na zalogi

6-tonske kompletni tovarni avtomobili. Plačljivo v dinarjih. Vse potrebne informacije daje „Slovenija-avto“, Ljubljana, Frankopanska 21, tel. št. 21-615, 20-739.

SEJA MLO MARIBORA

Vso skrb in vsa razpoložljiva sredstva za načrtno stanovanjsko izgradnjo

Akutna stanovanjska kriza, ki je kot eden najtežjih komunalnih problemov bila že večkrat predmet resnih razprav na sejah MLO Maribora, je dala tudi pobudo za dnevni red prve seje obeh zborov v letošnjem letu. V razpravi, ki je trajala več ur, so odborniki obravnavali delo Stanovanjske uprave in stanovanjskih komisij ter razpravljali o stanovanjskih vprašanjih, ki so jih v zidanih stanovanjskih blokih.

Iz poročil, ki sta jih podala predsednika stanovanjske komisije prve in druge stopnje, so dobili odborniki nič kaj razveseljivo sliko o stanovanjskem problemu Maribora. V začetku minulega leta je bilo na stanovanjski upravi 2.210 prenešenih prošelj, med letom pa je bilo na novo vloženih 1.899 prošelj. Po sklepu MLO je stanovanjska uprava odstopila 1.374 prošelj 48 večjim podjetjem, ker je šlo v teh primerih za člane njihovih kolektivov. Ob koncu leta je bilo kljub temu na stanovanjski upravi še 1.597 prošelj, od tega 625 za družinska stanovanja.

Stanovanjska uprava je lani razpolagala s 113 stanovanji in 71 sobami, ki jih je pridobila s preselitvami uradov iz stanovanjskih prostorov, z novogradnjami in adaptacijami MLO, z adaptacijami in novogradnjami zasebnikov in izselitvami stanovalcev v druge kraje. S temi pridobitvami ter z utesnitvami in prisilnimi preselitvami je prišlo do stanovanja 561 najnujnejših prosielcev.

PODJETJA PREMALO UPOŠTEVAJO VPLIV STANOVANJSKIH RAZMER

Odborniki obeh zborov so v razpravi dali vrsto predlogov, kako z razpoložljivimi sredstvi MLO dvigniti stanovanjski sklad, bili pa so si edini v tem, da stanovanjske krize ne bo mogoče reševati z ureditvami ali utesnitvami, temveč samo z novogradnjami. Član zbora proizvajalcev tov. Cerjak je dejal, da bodo letne bilance nedvomno pokazale, da so v podjetjih še na razpolago sredstva za gradnjo stanovanj. Ko bodo delavci svetj odločili o delitvi razpoložljivih sredstev, naj bi bili prisotni člani kolektiva, ki so brez stanovanj. Tedaj bi se investicije za stanovanjsko izgradnjo ne mogle zapostavljati. Sploh je prišlo do izjave mnenja odbornikov, da podjetja premalo upoštevajo vpliv stanovanjskih razmer na delovno sposobnost svojih delavcev in s tem ko zapostavljajo stanovanjsko vprašanje, zapostavljajo tudi obnovo delovne sile.

Med drugimi predlogi je bil tudi ta, da se obdavči potrošnja alkoholnih pijač. V Mariboru popijejo na dan več kot en vagon vina, kar kaže, da bi se z obdavčenjem res prišlo do znatnih sredstev. Vendar je prevladalo drugo mnenje, da je vino že itak predrago in ne gre dvigati cen. Glede na vrsto predlogov sta oba zbora sprejela nekaj sklepov, ki bodo olajšali poslovanje stanovanjske uprave in v okviru sedanjih možnosti pospešili rešitev stanovanjske stiske.

Svet za gradbene in komunalne zadeve bo pregledal vse hiše splošnega ljudskega premoženja zaradi nadzida. Vsa sredstva, ki so namenjena stanovanjskemu fondu, naj se uporabljajo samo v ta namen. Hišni lastniki, ki ne vzdržujejo svojih zgradb, pa bodo klicani na odgovornost. Da bi preprečili samovoljno vseljevanje, bo v bodoče kaznovan razen stranke tudi hišni lastnik, odnosno upravitelj, ki je vselitev dopustil. Hišni lastniki bodo morali s svojimi najemniki skleniti pogodbe, pravomočne pa bodo le tedaj, če so stanovanja pravilno zasedena.

O ZIDAVI CENEJSIH STANOVANJSKIH BLOKOV

V nadaljevanju se je govorilo o stanovanjskem vprašanju Maribora in zidanih stanovanjskih blokih. Drago Humeč je v svojem poročilu je poudaril, da bo potrebno stanovanjsko vprašanje obravnavati s stališča celote in popolnoma prenehati s partikularizmom posameznih investitorjev. Koncentrirati bo treba vsa sredstva in vse realne možnosti, ki bodo na razpolago, za stanovanjsko izgradnjo. Maribor je v zazidavnem smislu tako razširjen, da tega ozemlja v prihodnjih petdesetih letih ne smemo več razširjati. V me-

stu so zgradili po osvoboditvi okrog 250 endružinskih hišic. S tem je mesto sicer pridobilo 250 stanovanj, tak način individualnih gradenj pa ima tudi svoje slabosti. Mestno področje se je s tem povečalo za približno 17,5 ha, stanuje pa na tej površini le največ 1500 prebivalcev, ali 85 prebivalcev na hektar, kar je daleč izpod minimuma, ki se uporablja v mestih. Skupnost bo morala prej ali slej pripevati k tem gradnjam, napeljavati kanalizacije, instalacije elektrike, cesto in druge komunalne naprave, kar pomeni, da so te zasebne hišice obremenile skupnost za 75 milijonov dinarjev. Se bolj kot razredčenost, vpliva tak način izgradnje mesta na razvoj trgovske mreže, ustanov in prometa in bodo zunanji, redki predeli mesta prav iz teh razlogov še dolgo zapostavljeni.

Tov. Ing. Humeč je predlagal, da bo treba čimprej najti skupno bazo za gradnjo stanovanj, ker si prav zaradi omejenih sredstev ne moremo privoščiti nenačrtovane gradnje. Predlagal je ustanovitev »Gradbene skupnosti«, katere naloga bi bila programsko in finančno reševanje izgradnje stanovanjskega standarda. Nekdo, ki ima denar samo za dvojce stanovanj, gradi veliko dražje ali se sploh ne odloči

za gradnjo. Nekdo pa, ki ima možnost graditi veliko število stanovanj, se čuti edino poklicanega odločiti o vsem, čeprav je v bistvu tudi ta denar last družbe. Gradbena skupnost bi bila tista organizacija, ki bi trajno gradila nova stanovanja v okviru vsakoletnih in večletnih ekonomskih možnosti in bi zajela na področju komunne vsa potrebna sredstva, tudi najmanjša, v ta namen. S svojo dejavnostjo in javno kontrolo bi bila garant najekonomičnejše izrabe vloženih sredstev. Termiško bi bila svobodnejša kot posameznik, ki je vezan na trenutno situacijo.

Ing. Humeč je nato govoril še o stanovanjskem problemu kot gradbeno tehničnem problemu, o tem, kaj naj ima vsako naše novo standardno stanovanje. Predlagal je, naj mesto za rešitev akutne stanovanjske krize sežida do 500 cenjenih stanovanj, ki naj ne bodo izpod 40 kv. m površine, ki pa naj bodo takšna, da se bodo tudi v kasnejši dobi štela med tehnično in higiensko neoporečna. Glede na to sta oba zbora MLO sprejela sklep, da se vsa večja in srednja podjetja združijo v stanovanjsko skupnost in pričnejo graditi stanovanjske stavbe, prav tako pa naj se združujejo tudi manjša podjetja in zasebniki.

KULTURNI RAZGLEDI

Concertno gostovanje dveh naših umetnikov v Nemčiji

Na pobudo Jugo-konzerta v Beogradu sta gostovala v Zah. Nemčiji dva slovenska koncertanta, violinist Karlo Rupel in pianist Marjan Lipovšek. Gostovanje se je izvršilo v izmenjavni kulturnih stikov z Zah. Nemčijo. Malo prej sta gostovala v Sloveniji dva nemška pianista, Erika Frieder in Paul Traut. — Stiki z Zah. Nemčijo so za nas pomembnejši, kakor bi kdo prvi hip mislil. Nemčija je pred minulo vojno sicer izgubila primat v kulturnem vodstvu, ki ga je v Evropi poleg Francije takoj po svetovni vojni brez dvoma imela. Zaradi nacizma so se namreč izselili iz Nemčije najvidnejši skladatelji, tako Paul Hindemith, Arnold Schönberg, pa tudi Béla Bartók, lahko prištevamo med te emigrante, saj je bil (po rodu in delovanju sicer Madžar) vendar v tistih stikih s srednjeevropskimi, t. j. zlasti češkimi in nemškimi umetnostnimi gibanji. Nemška reproduktivna umetnost je s svojimi najvidnejšimi reprezentanti sicer ostala, vendar so znani težki konflikti, ki jih je imel znameniti dirigent Furthwängler s hitlerjanskim režimom, pianist Edwin Fischer pa se ob začetku vojne umaknil v Švico itd. — Ravnen nemške glasbene umetnosti je bila zlasti v reprodukciji ves

čas zelo visoka, saj je Nemčija dežela, kjer je bilo največ možnosti razvoja in delovanja. Tam ni bilo tako, kakor na pr. v Franciji, kjer se je v Parizu skoncentriralo vse udejstvovanje in je doseglo brez dvoma po raznolikosti in tudi po kvaliteti eno najvišjih mest v svetu. V Nemčiji je bila po vsej deželi, ki je tako velika, razpršena mreža opernih gledališč, raznovrstnih orkestror, glasbenih šol, akademij, konservatorijev, društev, organizacij in krožkov za orkestralno, komorno, operno in simfoniko glasbo, da ne omenjamo serikov za sodobno glasbo raznih smeri. Razumljivo je, da se je v takem okviru mogla razmahniti reprodukcija do zelo visoke stopnje, ki ni bila morda po višini tako edinstvena kakor na pr. v drugih svetovnih centrih, toda je zajemala najširši krog inteligence, ki je bila muzikalno visoko izobražena in je večinoma doma kot najplemenitejšo zabavo gojila glasbo aktivno.

Po vojni so posledice tega visokega stanja seveda še vedno občutne. Publika je glasbeno vzgojena, pozna dela, ki se izvajajo, in tudi ve, kako naj bi bila izvajana. Nemški glasbeniki — reproduktivci so zlasti tehnično odlični, saj izhajajo iz Nemčije na pr. za klavirsko tehniko moderna poudarja, da se s poznavanjem fizioloških principov klavirske igre da določiti tudi najprimernejša pot za hiter in pravilen tehnični razvoj učenca (metoda Beihaupta in Leimer — Giesekinga). — S tem, da je reprodukcija na tako visoki stopnji, je seveda združen tudi nekaj senčnih, in to predvsem socialno senčnih strani. Kljub velikemu številu orkestror, ki še danes obstajajo ali so na novo ustanovljeni, je namreč število glasbenikov večje, kakor jih je mogoče zaposliti. Zato je brezposelnost tudi v teh krogih precej pogost pojav, ki ga skušajo nemški glasbeniki rešiti s samopomočjo, z organizac., s prostovoljnimi plačevanjem skupnih prispevkov itd.

Jugo-konzert je doslej pošiljal v tujo večina le umetnike iz Srbije in Hrvatske. Neposredni stiki, ki so ga dostikrat imeli ti glasbeniki z beograjsko poslovalnico za mednarodne koncerte, je bil za to odločilen. Koncerti Rupla in Lipovška so bili predvideni v treh mestih Zahodne Nemčije. Bila so predvsem denarna vprašanja, ki so onemogočila koncerte v največjih središčih. Saj je zahtevala Münchenska poslovalnica od Jugo-konzerta 1500 Rm za aranžma koncerta. Jasno je, da take vsote beograjska koncertna poslovalnica v čistih devizah ni zmogla, saj znaša prihodnost po prvem kurzu okrog 100.000 din, po drugem pa še precej več. In to brez vsakih honorarjev za umetnike in tudi brez vsakih drugih stroškov za vožnjo in za bivanje. Jugo-konzert je stopil torej v

stik s frankfurtskim aranžerjem Walterjem Bormannom, ki je prevzel koncerte v izmenjavni nemško-jugoslovanski kulturnih stikov in nam je poslal dva nemška koncertanta, ki smo ju prej omenili. Jugoslovanski koncertantom je aranžiral koncerte v treh krajih pri Frankfurtu ob Maini, ki so s Frankfurtom tesno povezani tako po zunanji, odlično urejenih komunikacijah, kakor tudi po kulturnih stikih, pa tudi po tem, da vsa pomembnejša družba iz Frankfurtu, to je odlični denarni in kulturni krogi stalno zahajajo v te kraje. To sta predvsem dve elitni kopalnici Bad Homburg in Bad Soden. Na zunanji imata ta dva kraja značilna naša Rogaška Slatina, ležita pa na najbolj prometnih cestnih žilah, ki drže na sever in zahod, in sta po zunanji videzu in notranji kulturi izvrstno urejena. V te kraje, da si leže več kakor dvajset km od Frankfurtu, gre vsake četrte ure avtobus iz središča mesta. Igralnica v Bad Homburgu, ki jo imenujejo »Mati Monte Carla«, pa celo brezplačno vozil nekajkrat dnevno svoje goste iz Frankfurtu v Homburg.

Jasno je, da je pri teh tesnih zvezah mesta z neposredno provinco, ki po pomenu ni več provinca, temveč sestavni del mestnega ozemlja, tudi kulturno ozračje izredno visoko. V teh lepih, čistih in urejenih manjših krajih so razna društva, ki deloma z ljubiteljske glasbe, deloma s poklicnimi glasbeniki razvijajo zelo aktivno delovanje na glasbenem področju. Imajo redne komorne in simfonične koncerte, deloma razpisane v abonmajih. Povsod so lepe dvorane, dobri klavirji, kratka, vidi se, da je tu koncertno življenje reden pojav in ne zgode se organizatorne ali podobne nevednosti. (Jutri konec)

MALA GALERIJA Slikarica Vida Fakin

V sredo ob 18. uri je v Mali galeriji v Ljubljani odprl predsednik Društva slovenskih upodabljajočih umetnikov Gvido Birola razstavo akademске slikarice Vide Fakin.

Vida Fakin je po rodu iz Ljubljane. Akademijo je končala v Ljubljani leta 1949, s prvo generacijo študentov ljubljanske likovne akademije. V slikarskem oddelku je študirala pod vodstvom profesorjev Stupice in Preglja. Zdal službuje v profsorskem poklicu na prvi državni gimnaziji v Ljubljani. Kot članica društva likovnih umetnikov se s kolekcijo olinatih slik v Mali galeriji prvič predstavlja naši javnosti. Sama pravi, da ta njena prva razstava še ne kaže nekega izkristalizirane likovnega gledanja, temveč hoče biti le prikaz prvih korakov ozirnoma iskanj iz šolskega dela v smeri intenzivnejše barve in pomenstavljenega realizma.

Umetnica je na razstavi zbrala štirinajst olij, med katerimi prevladujejo portreti in tihotižja. Njene značilnosti so posebnosti vidne v drznih barvnih prijemih, pa tudi v vsebini že prihajajo do izraza osebno življenjsko občutje. Razstava je zanimiva zlasti v času, ko tudi pri nas opažamo vsakovrstna iskanja in poživljeno prizadevanje v likovnem izrazu.

Sloveniji neznana pošiljka je že nekaj dni v Ljubljani

Na lanskem jesenskem mednarodnem velesejmu v Zagrebu se je na posebni avtomobilski razstavi dostojno predstavila s svojimi prvimi izdelki tudi naša nova avtomobilska tovarna iz Priboja na Limu. Našim bralcem je že znano, da bo izdelovala ta tovarna predvsem tovarne avtomobile, in sicer na osnovi licenčne pogodbe, ki je bila sklenjena med našo državo in znano avstrijsko tvrdko »Saurer«. Od lanske letošnje jesenske premiere naših najnovejših tovarnih avtomobilov znamke

Kragujevca proti Beogradu so morali razpiti celo vrsto debelih snežnih zametov. No, vozili so jih najboljši soferji, sami takimenoimeni cestni kapitani podjetja »Slovenija-avto« iz

vzpostavila normalni promet med Beogradom in Kragujevcem.

Kakor je znano, montirajo v novi avtomobilski tovarni v

konjskih moči. V letošnjem letu ima ta tovarna naslednji načrt: od januarja do avgusta nameravajo izdelati vsak mesec po 40 motornih vozil, od avgusta naprej pa po 70. V perspektivi je povečanje proizvodnje na 1200 vozil mesečno.

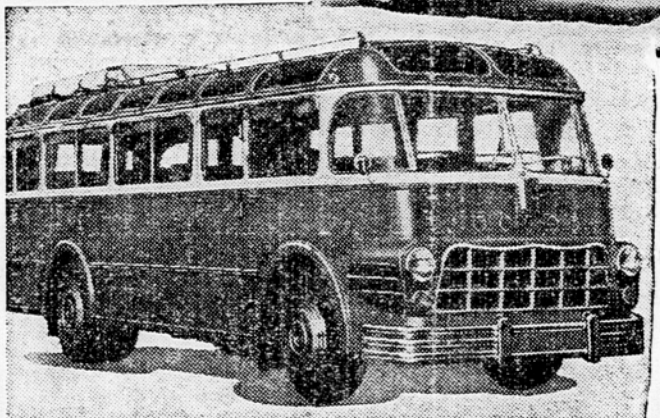
V Sloveniji bo očitno zlasti dober odjemalec in zastopnik FAP-avtomobilov podjetje »Slovenija-avto« iz Ljubljane; podjetje namerava vzpostaviti tudi posebno servisno službo za to novo avtomobilsko znamko, ki se je pojavila na naših cestah, in sicer v Ljubljani, Sempetru pri Gorici, Celju in Mariboru. Medtem ko je dobilo to podjetje do konca minulega leta 10 avtomobilov znamke FAP, so naročili ta mesec še 10 novih. Vse kaže, da je v naši republiki veliko zanimanje za te avtomobile in je bila na znanem natečaju izbrana dobra znamka. Priporočljivo bi bilo čim prej urediti tudi vprašanja, ki se tičejo garancij. Poleg tovarnih 6-tonskih avtomobilov normalne izvedbe, bodo pri podjetju »Slovenija-avto« kmalu na zalogi prekućniki in od 1. februarja dalje tudi prvi avtobusi.

Soferji, ki so pripeljali v Slovenijo prve FAP avtomobile, jih niso mogli prehiteti. Najbolj pa jim je bilo všeč, da so lahko kar »s tretjo« vignilni čez prosluli višnjegorski klanec.

IZ LJUBNEGA NA GORENJSKEM

Tudi Ljubenci se tokrat oglašamo v Vašem listu. Že delj časa se pripravljamo za otvoritev kinodvorane. S 1. marcem bo dvorana dograjena. Tedaj bomo lahko gledali prvi film v naši vasi. S filmi, ki se bodo vrstili, bodo

imeli odrasli in mladina dovolj kulturno-prosvetnega razvedrila, ki ga je v naši vasi in okolici zelo malo. Za veliki uspeh se moramo zahvaliti kmetijski zadrugi in nekaterim predstavnikom oblasti za veliko razumevanje. F. Z.

Zgoraj: dva iz kolone osmih 6-tonskih tovarnih avtomobilov iz Priboja, ki so jih pripeljali v Ljubljano na zadnji dan starega leta; spodaj: moderni »Saurer« avtomobili, ki jih bodo v kratkem obdelovali v Ljubljani

»FAP« o tej tovarni ni bilo mnogo slišati. Nekateri so celo vedeli povedati, da je začela proizvodnja na mrtvi točki.

Na dan starega leta pa je privozila v Ljubljano kolona zelenkasto pobarvanih avtomobilov znamke FAP. Na tej vožnji so imeli avtomobili naše nove tovarne veliko preizkušnjo. Na poti od Priboja skozi Titovo Učice in Čačak, pa naprej od

Ljubljane. Če pridejo skupaj najboljši soferji in najboljši avtomobili, vremenske neprilike niso nepremagljive. Medtem ko je na cesti od Kragujevca do Beograda stala ob koncu starega leta cela kolona avtomobilov raznih znamk, ki niso mogli naprej zaradi visokega snega, so motorna vozila iz »Fabrike avtomobilov Priboj« prebrala te snežne zapreke in zopet

Razen tovarnih avtomobilov izdeluje »Fabrika avtomobilov Priboj« v svojem proizvodnem načrtu tudi tri vrste avtobusov, in sicer za mestni ter medkrajevni promet ter posebno vrsto turističnega avtobusa »Gran Turismo«. Poleg vsega tega pa izdeluje še avtomobile šasije: med drugim z medosjem 4600 mm ter 6-cilindrskim motorjem 150

Še o učnih načrtih

V zadnjem času se mnogo govori o skrajšanju učnih načrtov v srednjih šolah. O tem govorijo v zbornicah, na učiteljskih in profsorskih zborovanjih, na raznih izobraževalnih organizacijah, izdajajo se resolucije, kritizirajo se učni programi doma, na roditeljskih sestankih, in v šolskih klopeh — stvar pa se nikamor ne premakne naprej. Zadeva je zares že prav boleča, ne moremo priti do jasnosti, kaj naj bi bilo tisto, kar bo v dosežanih nabreklih učnih načrtih ostalo in kaj bo iz njih odpadlo, leta pa tečejo in šolska mladina ima pa v višjih razredih po 35, 36, 40 in več ur tedensko, medtem, ko je delavska mladina zaščitena, ima osemurni delovnik, ne sme delati ponoči, moister ga ne sme uporabljati za drugo delo, itd. In če dodamo še to, da je dobro za dijaka, da se izživlja v sportu in kulturi, in ki temu še to, da sodeluje v mladinski organizaciji in da večina njih dela fizično tudi doma — je potem res vprašanje kdaj naj se dijak uči. Učiti se pa mora, če hoče izdelovati. To se pravi, da dela več kakor osem ur dnevno in da dela tudi ponoči. Neka mati piše »Naši ženi« med drugim tole: »Ko se razgovarjam z materami, ki imajo otroke že v tretji, četrti gimnaziji, mi pravijo, da se njihovi otroci učijo

do 11 ure zvečer in da se zgodaj vstajajo, če se hočejo v redu pripraviti za šolo.« Če bi pogledali, kako dijaki sami rešujejo problem svojega časa, bi ugotovili zelo različne reči: eni se gulijo od jutra do večera, jim ni mar ne leposlovna knjiga ne pevskega zbor ne gledališče, kvečjemu ob nedeljah kino. Drugi si pomagajo s tem, da se učijo na hitro roko in rešujejo svojo situacijo tik pred konferenca. mi. Tretji so nadpovprečno talentirani in so kljub svojemu izživljanju izven šole dobri učenci — toda teh je zelo majhen odstotek. Četrtri zaostajajo in so repetitni. Petim pomagajo starši intelektualci, šestim starši intelektualci najemajo inštruktorje te v nižjih razredih otrocih tistih staršev pa, ki ne morejo pomagati svojim otrokom z lastnim znanjem niti nimajo toliko dohodkov, da bi najemali inštruktorja, odpadejo iz srednjih šol in to so po večini delavski otroci.

Rezultat vsega tega je, kakor smo že mnogokrat ugotovili, ni kakor odstotek izdelujočih, slabo zdravje in površina izobrazbe srednješolskih absolventov. V članku, ki je izšel v Slov. poročevalcu dne 6. jan. pod naslovom »Ne zašolajmo naše mladine« izpod peresa prof. Vadnala, je zapisano, da je Svet za pro-

sveto in kulturo začel široko akcijo, ki naj reformira naše šolstvo. To vest z veseljem pozdravljamo, hkrati pa želimo, da bo ta akcija čim prej rodila sadove, kajti dolgo res ne moremo čakati, če sta nam izobrazba in zdravje mladine zares pri srcu.

Problem drugih težav, v katerih se dijaki nahajajo — prehrana, internati, stanovanjska vprašanja itd. — pa bi morala vzeti v pretes bolj temeljito društva prijateljev mladine, ki bi z raznimi oblikami v šolskih okoliših le uspej izboljšati položaj nekaterih dijakov.

V zvezi z akcijo za reformo šolstva omenjamo ob tej priliki, da so v časnem učnem načrtu nekatere pomankljivosti, ki jih nikakor ne opravčuje dejstvo, da je učni načrt časoben, in ki morajo v bodočem učnem načrtu odpasti. Za kaj gre? V tem časnem učnem načrtu (»OBJAVE« Sveta za prosveto in kulturo, dne 28. okt. 1953.) je predmet ročno delo v nižjih razredih pravilno obravnavan, enako in skupno za dečke kakor tudi za deklice. Kajti ne samo, da je v duhu naših vzgojnih načel, da vcepimo mladino obsega spola spretnost, iznajdljivost, samostojnost, kar bo pozneje koristilo človeku osebno in skupnosti, v kateri bo živel — temveč je to tudi nujna potreba, saj pri nas se lep čas ne bomo imeli tako razvite mehanizacije, da bi odpadla potreba po ročnih spretnostih in prak-

tičnem znanju doma in izven doma. Saj smo predvsem zaradi tega uvedli ta predmet v šole, žali toliko let pozneje kakor bi bilo prav. V tem cilju obravnavamo začasni učni načrt za oba spola v nižjih razredih spoznavanje raznega orodja, izdelovanje raznih predmetov, delo na vrtu, v sadovnjaku, pogozdovanje, spoznavanje poljedelskih strojev, najosnovnejše v šivanju, likanju in snáženju oblek itd.

Toda to velja po časnem učnem načrtu v OBJAVAH samo za nižje razrede. Za višje razrede je stvar drugačna. V višjih razredih naj izdelujejo dečki predmete iz raznega materiala, makete poslopj, škripe, kolo na vreteno, satnike za panj, električni zvonce, akvarij, držaje za kladivo, sekire, stojala za knjige, itd. Dalje naj izvršujejo razna manjša popravila v hiši — pokvarjen likalnik, kuhinjski, električni zvonec, ter izven hiše: popravilo kmetijskega orodja in podobno. Uvajamo jih v delo v vinogradu in sadovnjaku seznanjamo jih z delom v obrtnih delavnicah, tovarnah, v industriji, poučujemo jih o surovinah, iz katerih izdelujejo tovarne svoje izdelke, seznanjamo jih z mehanizacijo kmetijskega dela itd. — deklice pa naj pletejo, kvakajo, šivajo, vežejo, krojijo, izdelujejo predmete iz likanja, čistijo in likajo obleke in šivajo lutke z cunj. Po vrh je za dekleta še ena postavka in sicer zdravstvena in gospodarska vprašanja, to-

da brez podrobne obrazložitve kakor pri drugih oddelkih. Ročno delo v višjih razredih naj bo torej načeloma ločeno po spolih. Obstaja sicer kratka pripomba, da se ročno delo lahko vrši tudi skupno; vendar pa da velja to samo za posamezne primere.

Takšna delitev na moška in ženska dela je v nasprotju z duhom naše dobe. Strinjamo se s tem, da se mora dekleta naučiti šivanja, krpanja, pletenja itd. kar bo potrebovala v svojem življenju, ne moremo pa se strinjati s tem, da velja samo za dečke, da naj se uče popravilni varova« e, likalnice, kuhinjske, električne zvonce, da bi se samo dečki ravnali kmetijske stroje in se učili mehanizacije kmetijstva ter spoznavali osnove naše industrije. Prav tako se ne moremo strinjati s tem, da bi v zdravstvena vprašanja vpeljali samo deklice, dečkov pa ne. Po kakšni logiki neki?

Mnenja smo, da je treba naš mladini vcepiti čim več praktičnega znanja in to v enaki meri moškim kakor ženskam, ker oba spola potrebujejo to v življenju. Za oba spola je treba obravnavati ista vprašanja. Ob spola naj bosta sposobna pomagati si v vsakdanjem življenju pri raznih neizogledih in potrebah, ne da bi bilo treba klicati obrtnika na pomoč. Ob spola naj pri svojem delu, vzemimo učitelja ali kakršnega koli intelektualca, ki pride na vas — imata vsaj o-

snovne pojme o kmetijstvu in industriji.

V pogledu ročnih spretnosti smo daleč za mnogimi drugimi državami, ki se ne pomašajo s tako naprednim družbenim sistemom kakor je naš. V kapitalističnih državah z visoko razvito tehniko opravi popravilo katerega stroja v hiši ali izven nje (pri nas takimenovalno mmoške opravilo) deklica, ali deklica ali žena, prav tako hitro in spretno kakor moški. Resnica je, da imajo tam za to več priložnosti. Toda izkoristimo kar imamo — kolikor damo priložnosti dečkom toliko jo dajmo tudi deklicam pa bomo krenili korak naprej. Če seznanjamo s surovinami dečke, popeljimo tja še deklice, kaj je lažjega kot to.

Pri takšni delitvi dela se vzgajajo dečki za delo izven doma, deklice pa izključno za dom. Menimo, da bi takšno merilo že lahko preboleli, vsaj čez bil bi bil. Saj nam vendar že vsakdanja praksa kaže, da ne moremo tako naprej. Iz dneva v dan je več žena in jih bo iz dneva v dan več, ki ne delajo samo v družini temveč tudi izven nje iz česar sledi, da se tudi del družinskih bremen in skrbi prenaša na ostale družinske člane. Ob takem učnem načrtu pa se človek vpraša: kaj nam pomaga vsa verbalistična vzgoja, ki jo že leta in leta manifestiramo, namreč, da je treba gledati na ženo kot na enakovredno in ena-

kopravno državljanko! Ali se ne reče temu drugače delati kakor govoriti? In končno tudi družinska mati naj bo taka, da bo svoje otroke vzgajala v praktične samostojne ljudi, pa naj bodo moški ali ženske, inteligentni, obrtniki ali delavci. Menimo, da nas bi življenje prehitelo, kajti pametni starši vzgajajo že danes tudi svoje dečke in ne samo deklice tako, da si znajo sami pomagati v drobnih domačih zadevah in ne čakajo, da bi jih tega naučila vojaška kasarna in življenje samo.

Morda bo kdo rekel, da se da ta razdelek učnega načrta prikriti in prilagoditi in, da ga učitelji sami prikrivajo? O čemer smo prepričani, kajti pametni učitelji črpaajo svoje iniciative za delo tudi iz življenja in ne samo iz pisane črke. Toda zakaj je Svet za prosveto in kulturo LRS ta časni učni načrt potrdil in s tem napravil naprednim učiteljem več težav kot je treba, ker jih s tem prinačipleno dezorientira, hkrati pa odprli tiste učitelje, ki jim takšne delitve na ženska in moška ročna dela spriču njihovega zaostalega gledanja — prija?

Naj končno v zvezi z razpravo o »praktičnem znanju« omenimo še to, da bi lahko tudi javnost, če povedala svoja mnenja glede uvedbe praktičnih predmetov na učiteljska po čemer čutijo učitelji sami največjo potrebo.

Zlma Vrnčar

Uredništvu

ZA STANOVANJE VOJNEGA INVALIDA NAJ BO DOBRA IZ DESK ZBITA ŠUPA NA DVORIŠČU

Angel Petrovski, rezervni oficir in 80 odstotni invalid iz NOB si je v času NOB nakopal bolezen na pljučih. Ko je prišel iz zdravilišča se je poročil in se nastanil v Domžalah. Zaradi stanovanjske stiske se je naselil v podstrešni mansardni sobi brez kuhinje in brez slehernih ostalih priključkov in v tej sobi, ki ima razen tega še edino okno v velikosti 0,90X0,70 metra ne v normalni višini, pač pa čisto na tleh, živi sedaj že tretje leto s svojo ženo in s svojimi zdaj eno leto starim otrokom.

Ker je to stanovanje za bolnika na pljučih in za njegovo družino iz zdravstvenih razlogov povsem nemogoče in ker imenovani ne od aprila lanskega leta prosi za primernejše stanovanje, se je stanovanjska komisija po raznih brezuspešnih poskusih, da bi Petrovskemu priskrbelo primernejše stanovanje, odločila, da mtni zdravnik dr. Kremenžar, ker je pred enim letom odpovedal svojo privatno prakso in poseduje od tedaj s svojo štiric člansko družino poleg vseh priključkov še pet sob v povprečni velikosti 4,5 do 5X4 m.

Dr. Kremenžar se je na odločbo stanovanjske komisije pritožil, češ da privatno prakso še opravlja. To je sicer res in je bil zato tudi obdavčen, ker sam prizna, da je privatno prakso opravljal nemoteno naprej, čeprav jo je odpovedal. Vendar mu je tudi stanovanjski organ II. stopnje pritožbo zavrnil, predvsem zato, ker je menil, da privatne prakse ne opravlja več, razen tega pa je pri navedenem številu sob v sedanjih razmerah mtnestev izvedljivo in nujno, čeprav poleg svojega rednega dela v ambulanti opravlja tudi privatno prakso. V ilustracijo, da to drži, naj navedemo, da tudi njegov kolega, ki stanuje v isti hiši, opravlja poleg svojega rednega dela tudi privatno prakso, vendar poseduje pri enakem številu družinskih članov dve sobi manj.

Toda do sem bi bilo še nekako v redu, ker je pač razumljivo, da se uspešneje brani vsakdo, posebno če, če uživa svoje stanovanje že 15 let, kakor je to primer pri dr. Kremenžarju. Nikakor pa ni v redu in ne moremo iti mirno mimo dejstva, da je njegova žena, ki

noče razumeti raznih težav, predvsem pa ne stanovanjskih, kerčala, potem, ko si je omenjeni vojni invalid prišel ogledat stanovanje, da naj za tega oficirja zbijemo iz deske neko šupo na dvorišču, če je potreben stanovanja, in da ona ne bo stanovala skupaj s takim »ksindlom«. Ta gospa, glede katere se pogosti pacienti tudi pritožujejo, da ima do njih zelo slab odnos, pa ima razen tega še to navado, da pogosto kriči po dvorišču, da so delavci »gnoje« in da se ona razgovarja samo z akademsko naobraženimi ljudmi.

To pa še ni vse, ker so podobni pojavi tudi pri njenem možu, zdravniku dr. Kremenžarju. Razpolagamo namreč z dokazi, da ta zdravnik, glede katerega je iz knjige pacientov razvidno, da ima v ambulanti 25—30 odstotkov manj pacientov, kakor njegov kolega v mesecih od januarja do maja preteklega leta je znašala ta razlika 35 odstotkov in okoli 30 odstotkov več bolniškega staleža (v mesecih od januarja do maja) je znašala ta razlika natančno 30 odstotkov povprečno (na dan), v nekaterih primerih bolnih delavcev sploh ne pregleda, oziroma jih je odlovil z opazko, da jim nič ni, nato pa so se morali zdraviti v bolnišnici. Na drugi strani pa je pošiljal v zdravilišče svoje prijatelje župnika Tekavca, domžalskega organista, kuharico v župnišči in mater pobelega belovarista, ki se je celo sama bala, da lahko izkoristi socialno zavarovanje, ker ji ni treba drugega, kakor da gre k dr. Kremenžarju, pa jo pošlje v zdravilišče, kadar se ji to zahoče.

Menimo, da je po vsem tem odločitev stanovanjske komisije pravilna in da dr. Kremenžar nima moralne pravice, da bi se uresničilo še nadalje upiral.

Za pododbor Kluba rezervnih oficirjev Domžale:

Milivoje Čelebič Zdenek Škok

IZ DVORSKE VASI

Mladina v Dvorski vasi pri Velikih Laščah se pripravila na igro »Deseti brate«. Tokrat je znova pokazala svojo delavnost, kot jo je pokazala tudi pri obnavljanju Dvorske vasi, ki jo je okupator med vojno docela porušil. Z.B.

Fantovski pretep
V vasi Brusnice okraj Novo mesto so se 2. januarja stekli širje fantje. Med pretepom je dobil težke telesne poškodbe J. B. iz Brusnice, ki je bil odpuščen v novomeško bolnišnico in A. D., ki se pravi tako zdravi v Novem mestu. V pretepu sta bila najbolj aktivna F. Z. in J. Z., ki dojamajo v celoti priznavata.

Še ena avtomobilska nesreča
Šofer Avtoprevoznika iz Skofje Loke, Ivan Kamenšek je 5. t. m. do smrti povozil 60-letnega Janeza Jazbeca. Komisija, ki je takoj prihitela na kraj nesreče, je ugotovila, da je nesrečo kriv Janez Jazbec, ker je neščal po levi strani ceste. V smeri to je proti Skofji Loki, je privozil tik pred avtomobila. Ker so bila kolesa vozila brez verig, šofer avtomobila ni mogel ustaviti v trenutku, ko je Jazbec tik pred avtomobusom prečkal cesto.

V nedeljo, 10. t. m. bomo začeli objavljati naš novi roman

George de Vries: »KUPČIJA S SMRTJO«

MEDVEDEK NEEWA — Po J. O. Curwoodu — Riše Miki Muster

13. Pot ju je vodila v čedalje gostejše gozdove, kjer je ponekod ležal sneg, da je Neewa presneto prezebal. Tu je dobil svoj prvi lovski poduk. Noozak je neprestano rila za koreninami, neprekosljivo pa je lovila miške, katerih je včasih odkrila in pokončala cele družine. Nadaljnja hrana so bile žabe, krastače, pa ose, čebele in sršeni. Neewu so še prav posebno teknila mravlje.

14. Dnevi so minevali. V Neewu se je vse bolj prebujala lovska strast, kri njegovega očeta Soominitika, ki ni nikdar zamudil bojne priljubljenosti. Rogača je zdaj pospravil brez oneskajenja, lovil je poljske miši in se pogajal za verericami. Za svojo starost je bil nenavadno utrjen in krepak. Zdaj je imel devet funtov, bil je širši kakor daljši ter črn kot katra.

15. Z junijem so se začeli usodni dogodki. Neke popoldne je Noozak zadremala in nič ni pomagalo, če jo je Neewa, ki mu je bilo dolgočas, ščegetal po podplatih in ščipal v uhlje. Tako jo je sam mahnol ob potoku, ki se je vijugal po dolinici. Podil je velikega zajca, dokler ni izginil v grmovju. Toda neutrušeno sta ga razganjala objest in mladeniška bojaželjnost. A nikjer žive duše!

16. V juniju je Neewa, ki mu je bilo dolgočas, ščegetal po podplatih in ščipal v uhlje. Tako jo je sam mahnol ob potoku, ki se je vijugal po dolinici. Podil je velikega zajca, dokler ni izginil v grmovju. Toda neutrušeno sta ga razganjala objest in mladeniška bojaželjnost. A nikjer žive duše!

17. Družini Veber in Zadravci, Celje, 7. 1. 1954.

SVETOVNOZNANA UMETNIKA

SVENGALI

- ELIS

gostujeta v Ljubljani

8. in 9. jan. ob 20^h

V KINU »KOMUNA«

11. januarja ob 20. uri

V KINU »SOCA«

V programu so povsem novi eksperimenti

SVETOVNOZNANA UMETNIKA

SVENGALI

- ELIS

gostujeta v Ljubljani

8. in 9. jan. ob 20^h

V KINU »KOMUNA«

11. januarja ob 20. uri

V KINU »SOCA«

V programu so povsem novi eksperimenti

SVETOVNOZNANA UMETNIKA

SVENGALI

- ELIS

gostujeta v Ljubljani

8. in 9. jan. ob 20^h

V KINU »KOMUNA«

11. januarja ob 20. uri

V KINU »SOCA«

V programu so povsem novi eksperimenti

SVETOVNOZNANA UMETNIKA

SVENGALI

- ELIS

gostujeta v Ljubljani

8. in 9. jan. ob 20^h

V KINU »KOMUNA«

11. januarja ob 20. uri

V KINU »SOCA«

V programu so povsem novi eksperimenti

SVETOVNOZNANA UMETNIKA

SVENGALI

- ELIS

gostujeta v Ljubljani

8. in 9. jan. ob 20^h

V KINU »KOMUNA«

11. januarja ob 20. uri

V KINU »SOCA«

V programu so povsem novi eksperimenti

SVETOVNOZNANA UMETNIKA

SVENGALI

- ELIS

gostujeta v Ljubljani

8. in 9. jan. ob 20^h

V KINU »KOMUNA«

11. januarja ob 20. uri

V KINU »SOCA«

V programu so povsem novi eksperimenti

SVETOVNOZNANA UMETNIKA

SVENGALI

- ELIS

gostujeta v Ljubljani

8. in 9. jan. ob 20^h

V KINU »KOMUNA«

11. januarja ob 20. uri

V KINU »SOCA«

V programu so povsem novi eksperimenti

SVETOVNOZNANA UMETNIKA

SVENGALI

- ELIS

gostujeta v Ljubljani

8. in 9. jan. ob 20^h

V KINU »KOMUNA«

11. januarja ob 20. uri

V KINU »SOCA«

V programu so povsem novi eksperimenti

SVETOVNOZNANA UMETNIKA

SVENGALI

- ELIS

gostujeta v Ljubljani

8. in 9. jan. ob 20^h

V KINU »KOMUNA«

11. januarja ob 20. uri

V KINU »SOCA«

V programu so povsem novi eksperimenti

SVETOVNOZNANA UMETNIKA

SVENGALI

- ELIS

gostujeta v Ljubljani

8. in 9. jan. ob 20^h

V KINU »KOMUNA«

11. januarja ob 20. uri

V KINU »SOCA«

V programu so povsem novi eksperimenti

SVETOVNOZNANA UMETNIKA

SVENGALI

- ELIS

gostujeta v Ljubljani

8. in 9. jan. ob 20^h

V KINU »KOMUNA«

11. januarja ob 20. uri

V KINU »SOCA«

V programu so povsem novi eksperimenti

SVETOVNOZNANA UMETNIKA

SVENGALI

- ELIS

gostujeta v Ljubljani

8. in 9. jan. ob 20^h

V KINU »KOMUNA«

11. januarja ob 20. uri

V KINU »SOCA«

V programu so povsem novi eksperimenti

SVETOVNOZNANA UMETNIKA

SVENGALI

- ELIS

gostujeta v Ljubljani

8. in 9. jan. ob 20^h

V KINU »KOMUNA«

11. januarja ob 20. uri

V KINU »SOCA«

V programu so povsem novi eksperimenti

SVETOVNOZNANA UMETNIKA

SVENGALI

- ELIS

gostujeta v Ljubljani

8. in 9. jan. ob 20^h

V KINU »KOMUNA«

11. januarja ob 20. uri

V KINU »SOCA«

V programu so povsem novi eksperimenti

SVETOVNOZNANA UMETNIKA

SVENGALI

- ELIS

gostujeta v Ljubljani

8. in 9. jan. ob 20^h

V KINU »KOMUNA«

11. januarja ob 20. uri

V KINU »SOCA«

V programu so povsem novi eksperimenti

SVETOVNOZNANA UMETNIKA

SVENGALI

- ELIS

gostujeta v Ljubljani

8. in 9. jan. ob 20^h

V KINU »KOMUNA«

11. januarja ob 20. uri

V KINU »SOCA«

V programu so povsem novi eksperimenti

SVETOVNOZNANA UMETNIKA

SVENGALI

- ELIS

gostujeta v Ljubljani

8. in 9. jan. ob 20^h

V KINU »KOMUNA«

11. januarja ob 20. uri

V KINU »SOCA«

V programu so povsem novi eksperimenti

SVETOVNOZNANA UMETNIKA

SVENGALI

- ELIS

gostujeta v Ljubljani

8. in 9. jan. ob 20^h

V KINU »KOMUNA«

11. januarja ob 20. uri

V KINU »SOCA«

V programu so povsem novi eksperimenti

SVETOVNOZNANA UMETNIKA

SVENGALI

- ELIS

gostujeta v Ljubljani

8. in 9. jan. ob 20^h

V KINU »KOMUNA«

11. januarja ob 20. uri

V KINU »SOCA«

V programu so povsem novi eksperimenti

SVETOVNOZNANA UMETNIKA

SVENGALI

- ELIS

gostujeta v Ljubljani

8. in 9. jan. ob 20^h

V KINU »KOMUNA«

11. januarja ob 20. uri

V KINU »SOCA«

V programu so povsem novi eksperimenti

SVETOVNOZNANA UMETNIKA

SVENGALI

- ELIS

gostujeta v Ljubljani

8. in 9. jan. ob 20^h

V KINU »KOMUNA«

11. januarja ob 20. uri

V KINU »SOCA«

V programu so povsem novi eksperimenti

SVETOVNOZNANA UMETNIKA

SVENGALI

- ELIS

gostujeta v Ljubljani

8. in 9. jan. ob 20^h

V KINU »KOMUNA«

11. januarja ob 20. uri

V KINU »SOCA«

V programu so povsem novi eksperimenti

SVETOVNOZNANA UMETNIKA

SVENGALI

- ELIS

gostujeta v Ljubljani

8. in 9. jan. ob 20^h

V KINU »KOMUNA«

11. januarja ob 20. uri

V KINU »SOCA«

ZA DANJE VESTI

VLADNA KRIZA V ITALIJI

Kdo bo novi ministrski predsednik?

Rim, 7. jan. (Tanjug). Predsednik italijanske republike Einaudi je končal prvi dan posvetovanja za sestavo nove vlade. Po bivšem predsedniku republike De Nicolai so z Einaudi-jem razgovarjali predsednik skupščine Gronchi, predsednik senata Mersagora ter bivša predsednika ustavodajne skupščine Teracini in vodja socialdemokratskega Saragata, ki je edini bil pripravljen dati nočnemu ministru konkretno izjavo. Dejal je, da je predsedniku republike sugeriral, naj da mandat osebi, ki bi lahko dala vladi republikanski značaj, kakor to nalaga tudi ustava, nadalje, da predlaga pravičen predlog proporcionalnega volilnega zakona in da izvede več socialnih reform. Kot najprimernejšo osebo za izvedbo tega programa je Saragat predlagal predsedniku republike Gronchi, ker je ta že pristal na programske predloge socialdemokratov ter jih podprl in zato, ker Gronchi uživa zaupanje skrajne levice, kar se je videlo v nedavni izjavi sekretarja demokratskih sindikatov Pastoreja. V političnih krogih pa zaenkrat z gotovostjo še ne predvidevajo, kdo bi bil lahko novi ministrski predsednik, vendar se še nadalje največ govori o vodji leve struje demokratske iniciativ v stranki krščanskih demokratov in sedanjem notranjem ministru Fanfaniju.

Rim, 7. jan. (r). Predsednik italijanske republike Einaudi je nadaljeval jutri jutraj posvetovanja za rešitev vladne krize. Najprej bo sprejel bivšega ministrskega predsednika De Gasperi, nato pa voditelja parlamentarnih skupin ostalih strank po abecednem redu. Po popoldanskem premoru bo Einaudi v soboto jutraj zopet nadaljeval svoje napore za določitev novega ministrskega predsednika.

Istočasno imajo posvetovanja tudi italijanske politične stranke. Nocoj je izvršni odbor republikanske stranke imel sestanek s svojimi predstavniki v skupščini in je razpravljal o sestavi vlade, ki bi izpolnila program njihove stranke. Po koncu se je se zvedelo, da

republikanska stranka ne bo delala vprašanj glede osebnosti, ki bi prišla v novo vlado, češ da pričakuje, da bodo krščanski demokrati izbrali svojega najbolj sposobnega človeka za ministrskega predsednika, ki bo izpolnil program republikance. Izvršni odbor stranke se bo po novno sestel jutri zvečer, da bo proučil razvoj položaja in eventualno skliče sejo vodstva stranke. Nocoj je imela sestanek tudi senatna skupina krščanskih demokratov, na kateri je senator Ceschi poročal o popoldanski seji vodstva stranke pod predsedstvom De Gasperi, o čemur so obširno razpravljali. Socialdemokrati bodo jutri nadaljevali razpravljanje o rešitvi vladne krize, ki so ga začeli še danes. Za jutri jutraj so sklicane tudi seje vodstva italijanske KP in vodstva liberalne stranke.

Nenni poziva krščanske demokrate

Rim, 7. jan. (Tanjug). Sekretar italijanske kominformovske socialistične partije Nenni je poslal danes demokratski stranki poziv za sodelovanje pri ustvarjanju nove vlade in njenega programa. Nenni poudarja, da je kriza pokazala, da se demokratska stranka ne more orientirati proti desnici in da so propadli upi, da bi lahko nova vlada našla večino z obnovljeno štiri-

strankarskega bloka centra. »Aktualna je le orientacija proti levici, je izjavil Nenni, sta pa zahteva natančen program demokratizacije države, socialnih pobud in reform, kakor tudi vključevanje zunanje politike s perspektivami v popuščenju mednarodne napetosti. Izražajo pripravljenost, da prouči ta vprašanja s krščansko demokracijo, je Nenni poudaril, da njegova partija nima predsodkov v pogledu načina in obliki za izvajanje leve orientacije vlade.«

Saragatovo glasilo »Giustizia« predlaga v svoji današnji številki isto rešitev, pozivajo krščansko demokracijo in socialistično stranko Nennija, da najdejo skupno rešitev iz krize in poudarjajo, da bodo socialdemokrati srečni, ko bodo skupaj z njimi služili interesom dežele.

V zvezi z Nennijevo izjavo menijo politični krogi, da je malo verjetno, da bi Nenni v tem položaju prekinil s Togliattijevimi kominformovci. Zato vzporejajo Nennijevo ponudbo z drugimi taktičnimi akcijami kominformovskih partij v zadnjem času, ki izkoriščajo zmanjšanje napetosti ter spopad med levico in meščanskimi strankami, ustvarjajo položaj, v katerem gesla o »protikomunistični enotnosti« meščanskih strank ne morejo več zbrati okoli sebe različne struje in zbrisati njihova nesoglasja. Kljub popustljivim izjavam o pripravljenosti za sodelovanje z demokristjani, o katerih govori Nenni, je težko reči, da bi sedanja politična kriza mogla biti rešena z zvezo med Nennijem in demokristjani.

Povratak Semjonova v Berlin

Berlin, 7. jan. (AFP) Sovjetski visoki komisar v Nemčiji Semjonov je prišel danes v Berlin iz Moskve, kjer je bil skoraj dva meseca. Takoj po svojem prihodu je Semjonov je sklenila, da stopijo 1. marca v veljavo nove prozne tarife na železnice za loženjski in saarski prevoz, ki gre čez Svico v Italijo.

Ankara, 7. jan. (r) Vojaško sodišče v Ankari je obsodilo danes na smrt dve osebi zaradi vojnega zločina. Eden izmed njih je bolgarski državljani, ki je tajno prestopil turško mejo.

Pariz, 7. jan. (Tanjug) Rumunski ministri so danes obvestili francosko vlado, da bi želeli obnoviti in povečati trgovsko izmenjavo s Francijo. Kakor se je zvedelo, je francosko zunanje ministrstvo pristalo na pogajanja z Bolgarijo in Rumunijo, ki bodo verjetno meseca februarja v Parizu.

Tunis, 7. jan. (AFP) Vojaško sodišče v Tunisu je danes obsodilo na smrt 5 tunizičev ob dobi, da so sodelovali pri umoru tunijskega odvetnika Gašema. Na razpravi je bil prisoten samo morilec, medtem ko so ostali štirje obsojeni v odsotnosti.

V zadnjem času se bje deloma po časopisih in revijah, še bolj pa po raznih terminoloških komisijah tehniških strok precej huda bitka za nekatere tehniške izraze, zlasti za lotati, lot in njune izpeljane, rezkati in njegove izvedenke ter zakovice. O prvem in zadnjem terminu so lingvisti (na primer rajni preds. SAZU prof. Ramovš) pravzaprav že povedali svoje mnenje. Zato bom tudi njihova dognanja samo na kratko dopolnil.

Na začetku bi pa rad približno načelno stališče do slovenskih izposojenk in tujk. — Izposojenke so besede, ki si jih je kateri koli jezik, ne samo slovensčina, izposodil iz kakega drugega jezika in jih glasovno prilagodil svojemu jeziku, da jim je tuji izvor mogoče spoznati šele z nadrobnejšo jezikoslovno razčlenitvijo. Nasprotno je tujka, ki se glasovno ni še nič ali le zelo malo prilčila novemu jezikovnemu sestavu, da se v celoti niti znake tujstva. Prve so splošna lastnina kakega naroda, druge le manjša ali večje skupine specialistov, strokovnjakov, kakor se pač predmet ali pojem rabi. Oboje pa je narod na enak način dobil v svoj jezikovni sestav: ko je prvič prišel v stik z novim predmetom ali pojmom in zanj v domačem jeziku ni imel ustreznega ali vsaj pomensko podobnega izraza, si je pač s tujim predmetom ali pojmom izposodil tuj izraz. To je dorela naravno in se je tako delalo od pravnih časov v vseh jezikih in pri vseh narodih in se dela še danes. Vedno pa se ta proces vrši splošno, preko maloštevilnih strokovnjakov in se od njih lahko izraz razširi na ves narod. Splošna je vsaka beseda tujka, v desetletnem ali stoletnem razvoju pa postane izposojenka, če se medtem ne nadomesti s kakim novim domačim izrazom, ki ga je kdo čisto zavestno ali pa tudi le slučajno naredil iz domačih osnov (če morda niso bile že prej nekoč tudi izposojene, pa jih je on smatral za domače) in z domačimi priporniki, bodisi po obliki novega predmeta ali pa po njegovi funkciji. Od tega posameznika se je izraz lahko polagoma razširil na vedno večji krog strokovnih uporabnikov in končno na ves narod. Popolnoma naravno pa je, da se je od neposrednih sosedov več izposojalo kot od bolj oddaljenih narodov. Neposredni sosedje so zato čisto tudi poslednji izposojenk in tujk iz oddaljenih krajev. Tako je tudi čisto prirodno, da smo Slovenci od Nemcev ali z njihovim posredovanjem prevzeli več izposojenk in tujk kakor od katerega koli drugega naroda. Saj smo v istem političnem, gospodarskem in kulturnem sestavu živeli skupaj z Nemci dolga stoletja. Ko smo se pa 1918 odtrgali od tega nemškega sestava in zaživel svoje narodno življenje, smo v pubertetnem strahu, da se ne bi zopet vanj vrnil, začeli preganjati vse, kar je količkar dišalo po nemškem in nemščini, zlasti tudi v izrazu. Za vsako ceno smo hoteli imeti domači izraz in smo jih dostikrat precej nasilno delali z dobesednim prevajanjem iz nemščine, ne da bi v naglici vselej pomislili, ali se poslovenjeni izraz res prilaga našemu jezikovnemu sestavu ali slovenskemu čutu, kakor pravimo.

Ta strah pa so poznali samo šolani ljudje (in samo do stopnje svoje šolanosti), ki so se, ker so znali nemški, dostikrat zavedali, da je ta in ta beseda izposojena iz nemščine; ljudstvo, ki nemščine ni znalo, tega strahu ni nikdar imelo. Zato je uporabljalo stare izraze dalje in jih uporabljala še danes, ker v njih ne čuti tujstva.

Izposojenke, tujke in terminologija

Strah pred nemško izposojenka imajo danes le še starejši ljudje, ki so se v glavnem šolali v stari Avstriji in ki so takrat in neposredno po letu 1918 iz čisto narodnostnih razlogov pomagali za vse stroke ustvarjati slovensko izrazoslovje. Maljši rod, ki nemški ne zna več ali le slabo, tega strahu ne pozna in pri izposojenkah sploh nima več občutka, da gre tu za prvotne nemške besede ali preko nemščine prevzete. Ta maljši rod je danes že v večini in tako smo torej prišli v položaj, ko moramo glede izposojenk naše stališče iz let po 1918 revidirati.

Iz razvoja med obema vojnama in tudi danes vidimo, da je marsikdo šel na posodo iskat na jug k Hrvatim in Srbom (dostikrat celo po njihove germanizme), ali na sever k Rusom. Ali je to bilo vselej potrebno, je drugo vprašanje. Mnenja sem: če imam doma grablje in in vile, ne bom hodil k sosedu na posodo iskat. To velja tudi za besede.

Danes smo Slovenci že prišli tako daleč, da tudi v svojem knjižnem in zlasti strokovnem jeziku marsikaj prenesemo, česar neposredno po prvi svetovni vojni nismo. Zato je tudi čas, da kritično — sine ira et studio — pretresemo vse takrat nastale izraze, ki se nam zde ponesrečeni in jih skušamo nadomestiti z boljšimi; če pa takih ne moremo dobiti, pa se zopet zatečemo k stoletnim stari izposojenkam, ki med ljudstvom še živi.

Kako je v tem pogledu pri drugih, večjih narodih? Poidimo najprej k Srbom gledati. Pred vojno sem na pr. v Beogradu skoraj na vsakem voglu

Sava Kosanović priredil kosilo v čast grškega ministra

Beograd, 7. jan. Clan zveznega izvršnega sveta Sava Kosanović je priredil danes kosilo v čast grškega ministra Sifneosa, katerega sta se udeležila tudi državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović in predsednik komisije za kulturne zveze z inozemstvom Marko Ristić. Na kosilu je bil tudi grški veleposlanik v Beogradu g. Spiros Kapetanides s soprogo.

Seja Sveta za komunalne zadeve MLO Ljubljana

Ljubljana, 7. jan. Svet za komunalne zadeve Ljubljane je danes razpravljal o določbah zvezne uredbe o upravljanju stanovanjskih poslopij, za kar bo Svet izdelal še poseben predlog, o katerem naj bi povedali svoje mnenje tudi zbori volivcev.

Za določanje višine najemnin je Svet izdelal predlog, ki določa razdelitev stanovanj v sedem kategorij: od najlucsuze neje opremljenih do prostorov, ki se le za silo uporabljajo za prebivanje.

Glede določitve novih najemnin je Svet mnenja, da bi bilo nepravilno zvišati najemnine za vsa stanovanja enako — za 50% —, ampak bo treba predvsem zvišati najemnine stanovanj iz prvih treh kategorij. Oddaljenost stanovanja od središča mesta naj ne bi po mnenju Sveta vplivala na kategorizacijo, marveč le na višino najemnine.

ŠPORT

Smučarske tekme v Gründewaldu

Gründewald, 7. jan. V Gründewaldu v Švici se je danes začelo XVI. mednarodno žensko smučarsko tekmovalstvo. V dopoldanskem teku na 10 km je sodelovalo 18 tekmovalk iz 6 držav, med njimi tudi Jugoslovanki Vodenlić in Muvrin, ki sta v zelo močni konkurenci zasedli 13. oziroma 15. mesto. Zmagala je sovjetska študentka Valentina Careva iz Leningrada, ki je prišla na cilj v času 43:11, nato pa so prispelje nje štiri rojakinje. Prva Italijanka Mussa je bila šesta, prva Svedinja Levdin sedma, prva Nemka Gehring deveta, prva Švicarka Schödel pa štirinajsta. Jugoslovanka Vodenlić je imela čas 54:53, Muvrin pa 58:59.

V popoldanskem slalomu na 2000 metrov dolgi progi z višinsko razliko 300 m je sodelovalo 14 tekmovalk iz 8 držav. Zmagala je Avstrijka Mahringer z 1:56,2 pred Švicarko Bertold 1:57,4 in Francozinko Schmidt 1:58,5.

Sao Paulo, 7. jan. (r) Na velikem tradicionalnem atletskem mitingu v Sao Paulu je danes v teku na 5000 m zmagal Jugoslovčan Mihalić, na 10.000 m pa Čeh Zatopek.

Gibraltar, 7. jan. (r) Nogometno gostovanje Hajduka je danes premagalo vojaško moštvo gibraltarske garnizije z visokim izidom 8:2 (4:0).

Hastings, 7. jan. (r) V VIII. kol. mednarodnega šahovskega turnirja v Hastingsu je Jugoslovčan Matanović premagal sovjetskega mojstra Tolouša.

II. ZIMSKO-SPORTNI TEDEN GORENJSKE

Jutri začetek na Jesenicah

Organizatorji II. zimsko-sportnega tedna na Gorenjskem imajo zdaj vse polne roke dela, vendar so se navzile temu zdaj vendarle rešile ene glavnih skrbi — pomanjkanje snega. Poleg številnih domačih in tujih smučarjev, bodo bogat spored tekmovalnih poizvedb še drsalski, hokejski in kegljaški na ledu. Pričakujejo, da se bo tega zanimivega tedna udeležilo več tisoč športnikov, med njimi tudi iz Slovenske Koroške, Avstrije in Francije, medtem ko Italijani, Švicarji in Nemci se niso prijavili svoje udeležbe. V borbo za prva mesta v posameznih smučarskih disciplinah bodo nedvomno posežili tudi mlajši tekmovalci, tako da se obeta na vseh frontah zanimiv spored. V okviru tega tedna bodo delovali tudi naši najboljši hokejski — državna reprezentanca na Jesenicah, kjer bodo tekme gostili iz Badgasteina, Beljaka in Celoveca.

Pokroviteljstvo nad to nadvse zanimivo prireditvijo so prevzeli vsi delovni kolektivi na Gorenjskem. Razpisanih je nad 60 pokalov za najboljši smučar. Posebno so si tisti, ki so namenjeni mladinskim ekipam, dar CK LMS, MLO Jesenice, »Plamen« Kropa in Gorenjske smučarske podzveze. Mimo tega je predviden tudi nabavi tudi nad 1000 praktičnih daril.

PRVENSTVO LRS V HOKEJU

Zasluzena zmaga Jesenic nad Ljubljano

Ljubljana, 7. jan. Nocoj je bila tu tekma za prvenstvo Slovenije v hokeju na ledu med domačo Ljubljano in Jesenicami. Poleg teh moštvo sodelujejo v prvenstvu še Klavdivar, Partizan (Brezice), Papirničar (Vevče) in Zelnjčar (M). Tekmovalje je dvokrožno po točkah.

V nocojšnji tekmi so Jeseniki zasluženo, čeprav s tesnim rezultatom premagali moštvo Ljubljane 2:1 (0:0, 1:0, 1:1). Jeseniki so bili kvalitativno mnogo boljši, čeprav imajo v svojih vrstah samo mlade moči. Odlično dirajo, primanjkuje pa jim tehničnega znanja, kombinatorne igre in končnih strel na vrata. Toda, če bodo nadaljevali tako, kot so igrali nocoj, bodo kmalu najboljši v državi Ljubljana pa je razočarala. Zaradi odsotnosti Pogorčca je bil domači napad razbit, tako da ni izvedel nobene smiselne kombinacije. Če ne bi bilo v obrambi Aljancija in Pavletiča, bi domačini doživeli katastrofo. Obema moštvoma, posebno pa Ljubljaničinom primanjkuje tehnične drsnosti. Moštvi sta nastopili v naslednjih postavah:

Jesenice: Novak I., Vauh, Kaj-

tenekar, Varglez, Brum, Valentar, Cebuli, Turnšek, Novak II., Medja, Noč.

Ljubljana: Krstonošič, Aljancij, Pavletič, Čuček, Pohleven, Ing-Muršič, Janežič, dr. Betetto, Prosenec, Cesar.

Goje so dosegli: Noč in Valentar za Jesenice, Janežič pa za Ljubljano. Pred 500 gledalci sta sodila prav dobro Pogorčnik in Gorše. Organizacija prireditve je bila slaba, manjkalo je tudi zdravil, led pa je bil slabo pripravljen.

Vevče, 7. jan. Nocoj je bila tu tekma za prvenstvo Slovenije v hokeju na ledu, v kateri je domači Papirničar presenetil goste iz Mayibora z izredno igro in zmagal z visokim rezultatom 9:2 (4:0, 3:2, 2:0).

Tečaja za smučarske skoke v Planici se je udeležilo 33 tečajnikov pod vodstvom norveškega

Hokejska tekma v Celju. Hokejska ekipa domačega Klavdivarja je v prvenstveni tekmi v hokeju na ledu včeraj premagala moštvo brežjskega Partizana 7:3 (1:2, 4:0, 2:1). Domači drsalski so bili ves čas v očitni premoči in se morajo gostje zahvaliti le nagajivosti snega, ki je nalezal ves čas med tekmo, da niso bili poraženi še obkuteje.

Tečaj za drsalsce — začetnike. SSD Zelnjčar (Lj) bo začel s tečajem za drsalsce — začetnike. Vsi zainteresirani naj se javijo na stadionu pri upravniku vsak dan dopoldne ali popoldne, kjer bodo dobili potrebna pojasnila.

TVP Partizan — Ihan bo priredil v nedeljo, 10. t. m. ob 10. uri mednarodne smučarske tekme v tekih za člane, članice in mladince. Prijave bodo sprejemali eno uro pred začetkom. Vabljeno! Prireditelj tradicionalne »estne« kolestarske dirke po Franciji je povabil naše tekmovalce, naj bi v začetku letošnjega leta sodelovali na dirki francoskih amaterjev.

Kvalifikacijski nogometni tekm za prvenstvo je Španija v Madridu premagala Turčijo 4:1 (1:1).

Znani madžarski nogometni reprezentant Ferenc Puskas je odgovoril na vprašanje, kaj misli o najnevarnejših nasprotnikih Madžarske na svetovnem prvenstvu v Bernu, da pričakuje najtežje borbe z južnoameriški moštvii, poleg njih pa meni, da bosta imeli precej govoriči tudi reprezentanci Avstrije in Nemčije. Zdi se, da Puskas že dolgo ni videl igrati še nekaterih krepih reprezentanc, ki se bodo zbrale v švicarskih stadionih, ali pa mu je London nekoliko zastrl pogled celo na blizu...

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.

ŽELEZARNA ZENICA

v Zenici

sprejme v službo:

3 STENODAKTILOGRAFE

z znanjem tujih jezikov;

1 SEKRETARJA

za tuje strokovnjake z znanjem nemščine, francosčine in angleščine;

1 STROJNEGA INŽENIRJA

s prakso v vodnem gospodarstvu.

Ponudbe pošljite na ŽELEZARNO ZENICA — oddelke za delavskoslužbene odnose.

CEMU »SPORTNI DNEVI«?

Program prvenstevnih in zastarelih učnih načrtov se še ni spremenil. Otroci sede po šest in več ur dnevno v šoli, tri ure na dan pa sede še doma pri knjigah in domačih nalogah. Nedvomno je, da so naši študenti zapostavljeni pri duševnem delu, neč kaj vsak odraščalec — umski delavec. Čas za predlogo snovi in izpraznjen je v šoli že tako skopo odmerjen, posebno tani, kjer morajo pisati učno snov zaradi pomanjkanja knjig, ali pa, če je študent učenec v razreda redno. Športni dnevi izgubijo dijak na mesec dva dni zato, ker gredo naslednji dan neopravljeni o šolo. Posebno zimski meseci za take izlete so primerni in je šolo bolnih vedno precejšnje. Menim, naj se pristojne šolske oblasti čim prej lotijo reorganizacije in modernizacije učnih načrtov. Dokler naša mladina nima proste nitje nedelje, toliko časa so odvoze športni dnevi!

Sonja Simčičeva

SPORT V KRAKEM

Mihalić in Zatopek se enkrat na startu. V Sao Paulu v Braziliji je bil za proslavo Brazilije velik mednarodni atletski miting, na katerega so iz vsega sveta prišli vsi svetovni rekorderi tako nastopila tudi naš rekorder Franjo Mihalić, ki je zmagal v teku na 5000 m s 14:54, medtem ko je bil v teku na 10.000 m drugi Čeh Emil Zatopek s 30:08. Vsi proge so bile zaradi dežja zelo teče.

Hokejska ekipa domačega Klavdivarja je v prvenstveni tekmi v hokeju na ledu včeraj premagala moštvo brežjskega Partizana 7:3 (1:2, 4:0, 2:1). Domači drsalski so bili ves čas v očitni premoči in se morajo gostje zahvaliti le nagajivosti snega, ki je nalezal ves čas med tekmo, da niso bili poraženi še obkuteje.

Tečaj za drsalsce — začetnike. SSD Zelnjčar (Lj) bo začel s tečajem za drsalsce — začetnike. Vsi zainteresirani naj se javijo na stadionu pri upravniku vsak dan dopoldne ali popoldne, kjer bodo dobili potrebna pojasnila. TVP Partizan — Ihan bo priredil v nedeljo, 10. t. m. ob 10. uri mednarodne smučarske tekme v tekih za člane, članice in mladince. Prijave bodo sprejemali eno uro pred začetkom. Vabljeno! Prireditelj tradicionalne »estne« kolestarske dirke po Franciji je povabil naše tekmovalce, naj bi v začetku letošnjega leta sodelovali na dirki francoskih amaterjev.

Kvalifikacijski nogometni tekm za prvenstvo je Španija v Madridu premagala Turčijo 4:1 (1:1).

Znani madžarski nogometni reprezentant Ferenc Puskas je odgovoril na vprašanje, kaj misli o najnevarnejših nasprotnikih Madžarske na svetovnem prvenstvu v Bernu, da pričakuje najtežje borbe z južnoameriški moštvii, poleg njih pa meni, da bosta imeli precej govoriči tudi reprezentanci Avstrije in Nemčije. Zdi se, da Puskas že dolgo ni videl igrati še nekaterih krepih reprezentanc, ki se bodo zbrale v švicarskih stadionih, ali pa mu je London nekoliko zastrl pogled celo na blizu...

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.

SMUČARJI ENOTNOSTI imajo v petek 8. t. m. ob 19. v klubskih prostorih zasedanje, na katerem se bodo pogovorili o nedeljskih tekmah in o podzveznem prvenstvu.